

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.11.30
KOM(2011) 822 galutinis

2011/0387 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS

**dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) Strateginės inovacijų
darbotvarkės. EIT indėlis kuriant inovacinę Europą**

(Tekstas svarbus EEE)

{SEC(2011) 1433}
{SEC(2011) 1434}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT) įsteigtas Reglamentu (EB) Nr. 294/2008, siekiant prisidėti prie tvaraus ekonomikos augimo ir konkurencingumo stiprinant ES ir valstybių narių inovacinius gebėjimus, ir visiškai integruojant žinių trikampį. Laikydamosi reglamento nuostatų ir remdamasi EIT pasiūlymo projektu Komisija iki 2011 m. pabaigos turi priimti EIT Strateginės inovacijų darbotvarkės (SID), kurią turi patvirtinti Europos Parlamentas ir Taryba, pasiūlymą. Darbotvarkėje apibrėžiamos septynerių metų laikotarpio EIT ilgalaikių prioritetų sritys, taip pat pateikiama planuojamos veiklos mokslinių tyrimų, inovacijų ir aukštojo mokslo srityse apžvalga.

Pirmąjį Strateginės inovacijų darbotvarkės projektą EIT Komisijai pateikė iki 2011 m. birželio 30 d.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS REZULTATAI IR POVEIKIO VERTINIMAS

Rengiant pasiūlymą atsižvelgta į atsakymus, gautus per viešas konsultacijas dėl EIT, taip pat į viešų konsultacijų dėl Bendros strateginės mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programos rezultatus. Savo nuomones pateikė valstybės narės ir įvairūs pramonės, akademinės bendruomenės ir pilietinės visuomenės suinteresuotieji subjektai. Labai pritarta EIT misijai skatinti platesnį ir geresnį aukštojo mokslo, verslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų bendruomenių bendradarbiavimą. Pasak respondentų, EIT turėtų tekti savitas vaidmuo įgyvendinant būsimą mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“, be to, turėtų būti glaudesni ryšiai su kitomis Europos ir valstybių narių programomis. Dauguma atsakiusiųjų palankiai vertina tai, kaip EIT užtikrina verslo bendruomenės dalyvavimą savo darbe, ir ragina institutą intensyvuoti informavimo apie save veiklą. Be to, atsakiusieji mano, kad verslo bendruomenės dalyvavimas labai svarbus, kad EIT veikla ateityje būtų sėkminga. Todėl, norint pritraukti privatųjį sektorių, svarbiausia lankstumas, taisyklių aiškumas ir aiški investicijų grąža.

Rengiant pasiūlymą taip pat remtasi išorės vertinimo ataskaita, kurioje teigiama, kad žinių trikampio integravimo koncepcija ir EIT struktūros pagrindą sudarančios temos labai svarbios. Labai palaikomas EIT sudarytas modelis, pagrįstas ilgalaikiais labai integruotais koordinavimo centrų tinklais. Atsakiusieji buvo nuosekliai įsitikinę, kad žinių ir inovacijų bendrijos (toliau – ŽIB) vertingos tuo, kad veikia kaip katalizatorius ir padeda veiklai, kurios pavieniai nariai jau imasi, tačiau labiau fragmentiškai, suteikti papildomos naudos.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 173 straipsnio 3 dalimi. Jis pagrįstas EIT reglamento nuostatomis ir papildo pasiūlymus, įtrauktus į programos „Horizontas 2020“ dokumentų rinkinį.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Poveikis biudžetui, žmogiškiesiems ir administraciniams ištekliams nurodytas finansinėje pažymoje, pridedamoje prie pasiūlymo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas dėl EIT įsteigimo.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS

**dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) Strateginės inovacijų
darbotvarkės. EIT indėlis kuriant inovacinę Europą**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 173 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į 2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 294/2008 dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto įsteigimo¹,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

perdavę įstatymo galią turinčio teisės akto projektą nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę²,

priimdami sprendimą pagal įprastą teisėkūros procedūrą,

kadangi:

- (1) Reglamente (EB) Nr. 294/2008 reikalaujama, kad Komisija, remdamasi Europos inovacijos ir technologijos instituto pateiktu projektu, pateiktą pirmosios Strateginės inovacijų darbotvarkės (toliau – SID) pasiūlymą;
- (2) SID turėtų apibrėžti ilgalaikes prioritetines Europos inovacijos ir technologijos instituto (toliau – EIT) sritis ir pateikti jo ekonominio poveikio bei pajėgumų sukurti didžiausią su inovacijomis susijusią papildomą naudą įvertinimą; SID turi būti atsižvelgiama į EIT stebėsenos ir vertinimo rezultatus;
- (3) pirmojoje SID turėtų būti pateikiamos su EIT veikla susijusios išsamios specifikacijos ir sąlygos, valdybos bei žinių ir inovacijų bendrijų (toliau – ŽIB) bendradarbiavimo ir finansavimo priemonės,

¹ OL L 97, 2008 4 9, p. 1.

² OL C [...], [...], p. [...].

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Šiuo tvirtinama priede pateikta Europos inovacijos ir technologijos instituto Strateginė inovacijų darbotvarkė.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

PRIEDAS

EIT STRATEGINĖ INOVACIJŲ DARBOTVARKĖ

1. EUROPOS INOVACIJOS IR TECHNOLOGIJOS INSTITUTAS – ES INOVACIJŲ VEIKĖJAS

Strateginėje inovacijų darbotvarkėje (toliau – SID) apibrėžiami Europos inovacijos ir technologijos instituto (toliau – EIT) prioritetai ir veiklos būdai 2014–2020 m. laikotarpiu. Taigi, tai pagrindinė Europos politikų priemonė, padedanti laikytis strateginės EIT krypties, kartu institutui paliekant pakankamai laisvės nustatyti nustatytų tikslų siekimo būdus ir priemones.

SID – nuodugnaus darbo, kuriuo siekta pasinaudoti jau įgyta EIT patirtimi ir atspindėti tikrą Europos inovacijų srities padėtį, rezultatas. Ši darbotvarkė pagrįsta pirmosios SID projektu, kurį 2011 m. birželio 15 d. Europos Komisijai pateikė EIT valdyba, laikydamasi EIT reglamento reikalavimų. Darbotvarkė taip pat paremta EIT pradinio laikotarpio nepriklausomo vertinimo ir konsultacijų, kuriose galėjo dalyvauti visi dalyvaujantys ar galbūt dalyvausiantys EIT veikloje, įskaitant įmones, aukštąsias mokyklas, mokslinių tyrimų organizacijas ir nacionalinės ir regionų valdžios institucijas, rezultatais.

1.1. EIT – visuomenei iškilusių uždavinių sprendimas pasitelkiant žinių trikampio inovacijas

Europos ateities sparčiai kintančiame pasaulyje pagrindas – pažangus, tvarus ir integracinis augimas. Pripažįstama, kad norint pasiekti tą tikslą ir gebėti toliau konkuruoti visuotinės žinių ekonomikos sąlygomis, didžiausia varomoji jėga turėtų būti žinių trikampis, kurį sudaro moksliniai tyrimai, švietimas ir inovacijos, ir visų trikampio kraštinių sąveika. Taigi Europos Sąjunga strategijoje „Europa 2020“ nustatė, kad šios sritys yra politikos prioritetai. Šie prioritetai daugiausia įgyvendinami pavyzdinėmis iniciatyvomis „Inovacijų sąjunga“ ir „Judus jaunimas“, kurios yra bendras politinis ES veiksmų šiose srityse pagrindas. Šias iniciatyvas papildė pavyzdinės iniciatyvos „Integruota globalizacijos eros pramonės politika“ ir „Tausiai išteklius naudojanti Europa“. Europos inovacijos ir technologijos institutas visomis išgalėmis padės siekti šių pavyzdinių iniciatyvų tikslų.

Priežastys, dėl kurių moksliniams tyrimams, švietimui ir inovacijoms skiriamas didžiausias dėmesys, paprastos. Didėjant pasaulinei konkurencijai ir viduje kylant demografinių problemų Europos ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas ateityje vis labiau priklausys nuo inovacinių laimėjimų kuriant produktus, paslaugas ir verslo modelius, taip pat nuo gebėjimo ugdyti, pritraukti ir išlaikyti talentus. Nors Europoje yra pavienių sėkmės atvejų, ES valstybės narės dar atsilieka nuo pasaulinių inovacijų lyderių. Be to, ES susiduria su vis didesne naujų kompetencijos centrų iš besiformuojančios ekonomikos šalių konkurencija dėl talentų.

Todėl būtina iš esmės keisti mūsų inovacijų sistemas ir modelius. Dažnai, nors kompetencija aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse ES tikrai egzistuoja, ji tebėra fragmentiška. Europai reikia įveikti šį strateginio bendradarbiavimo nepaisant ribų – tarp šalių, sektorių ir dalykų – stygių. Be to, Europai reikia pasinaudoti savo autentiška verslumo kultūra. Tai labai svarbu, jei norima sukurti tikrą papildomą mokslinių tyrimų ir inovacijų naudą, steigti naujas įmones ir didelį potencialą turinčiuose augimo sektoriuose iš tikrųjų komerciškai diegti inovacijas. Europa turi rūpintis, kad aukštosios mokyklos būtų inovacijų

variklis, nes talentingiems žmonėms reikia tinkamų igūdžių, žinių ir pozicijos, kad būtų galima kurti inovacijas.

EIT įsteigtas būtent tuo tikslu, jis turėtų prisidėti prie tvaraus ekonomikos augimo ir konkurencingumo stiprinant ES ir valstybių narių inovacinius gebėjimus. Institutas, integruodamas aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų žinių trikampį, padės spręsti programoje „Horizontas 2020“ įvardytus visuomenei iškilusius uždavinius ir sistemiškai pakeisti Europos inovacijų veikėjų bendradarbiavimo būdus.

Kad pasiektų tą tikslą, EIT per žinių ir inovacijų bendrijas sujungia strategines kryptis EIT lygmeniu ir principą „iš apačios į viršų“. ŽIB – labai integruota partnerystė, sutelkianti labai gerus universitetus, mokslinių tyrimų centrus, mažas ir dideles bendroves ir kitus inovacijų srities subjektus ilgalaikiam visuomenei iškilusių uždavinių sprendimui. Kiekvieną ŽIB sudaro keletas tarpusavyje susijusių koordinavimo centrų, kuriuose partneriai kasdien glaudžiai bendradarbiauja ir kuriuose siekiama bendrų strateginių tikslų. Koordinavimo centrai remiasi veikiančiais kompetencijos centrais ir toliau juos išplėtoja iki vietos inovacijų ekosistemų ir sujungia į platesnį inovacijų centrų tinklą, apimančią visą Europą. EIT sistemoje pavienėms ŽIB suteikta daug autonomijos, jos pačios gali nustatyti savo vidaus struktūrą, sudėti, darbotvarkę ir darbo metodus; taigi, jos taip pat gali rinktis tinkamiausius būdus siekti tikslų. Strateginiu lygmeniu EIT rengia ŽIB atrankos procesą, lanksčiai jas koordinuoja ir skleidžia jų geriausio valdymo ir finansavimo modelius.

Pasitelkdamas ŽIB institutas padeda kurti inovacijoms palankesnę aplinką ir rasti pažangių aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir verslo bendruomenių bendradarbiavimo būdų. Tai padeda holistiškai spręsti programoje „Horizontas 2020“ įvardytus vis sudėtingesnius visuomenei iškilusius uždavinius, sutelkti labai gerus įvairių sektorių, išsilavinimo ir dalykų specialistus – kitaip jie galbūt ir nesusitiktų – bendram problemų sprendimui ieškoti.

Pasiekimai

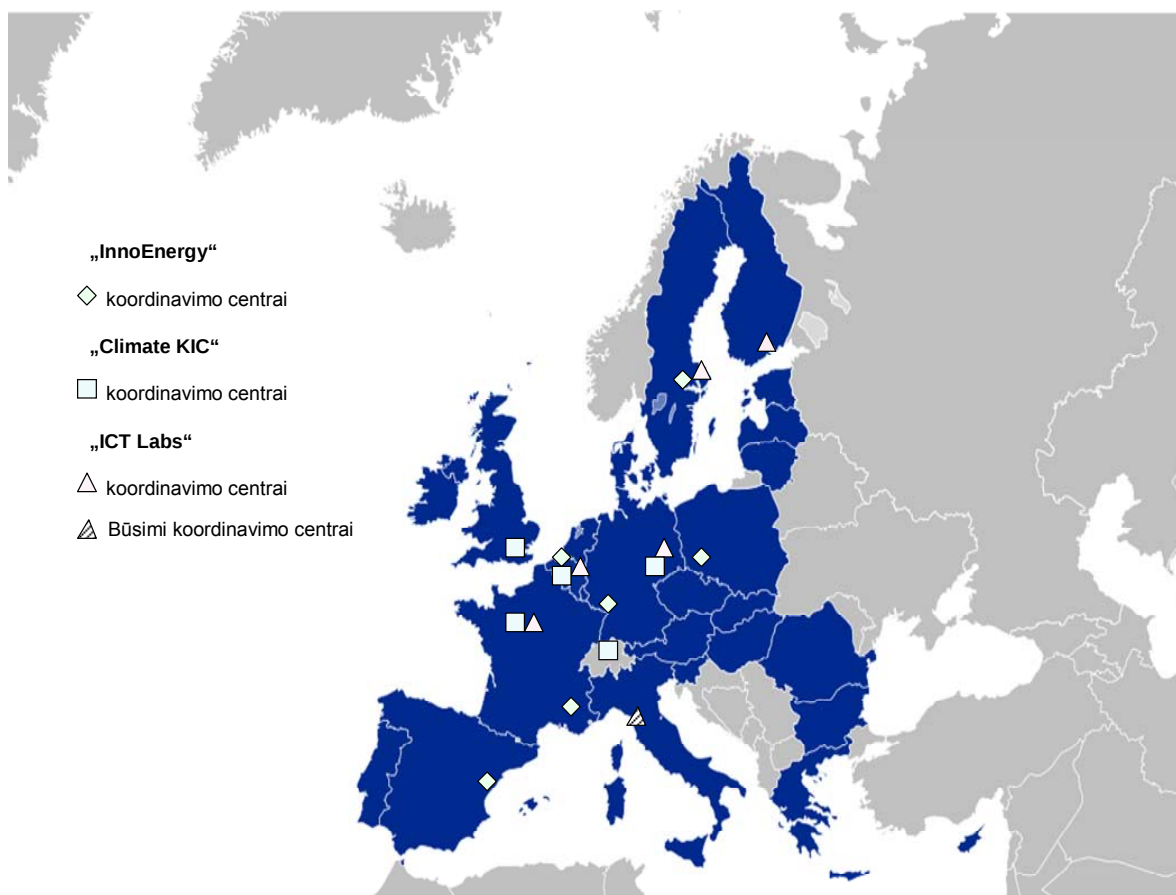
EIT pradinis etapas, kuriame svarbiausia buvo pradėti veiklą, vykdomą per ŽIB, ir nustatyti EIT sprendimų priėmimo ir vykdomąsias – valdybos ir centrinės būstinės – funkcijas, užbaigtas. EIT taip pat pavyko sėkmingai pasiekti savo pagrindinį tikslą – integruoti visą inovacijų grandinę, sutelkti aukštąsias mokyklas, mokslinių tyrimų organizacijas ir verslo įmones per tris pradines žinių ir inovacijų bendrijas, 2010 m. įsteigtas Tarybos ir Parlamento nustatytose srityse, svarbiose būsimai Europos plėtrai. Šios sritys – darnios energetikos („KIC InnoEnergy“), prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo („ClimateKIC“) ir ryšių visuomenės formavimo („EIT INC Labs“).

Be to, dabar EIT per centrinę būstinę Budapešte įtvirtina savo pozicijas kaip naujoviška institucija. Taip pat įkurtas EIT fondas – teisiškai savarankiška organizacija, kurios paskirtis skatinti ir remti EIT darbus ir veiklą bei didinti EIT poveikį visuomenei.

ŽIB – pasaulinio lygio integruota partnerystė

Dabar veikiančios trys ŽIB savo veiklos srityse sėkmingai pasiekė kritinę masę, ir į jas subalansuotai įtrauktos įvairios žinių trikampio sudedamosios dalys. Kadangi ŽIB sudaro stiprūs partneriai – ir jų skaičiaus, ir svarbos atitinkamose srityse požiūriu – ŽIB turi galimybių tapti pasaulinio lygio bendrijomis.

1 diagrama. ŽIB koordinavimo centrai

ŽIB, veikdamos skirtingose teminėse srityse, savo strategiją ir valdymo struktūras formavo skirtingais būdais. Viena ŽIB įsteigta kaip įmonė, o kitos dvi yra ne pelno asociacijos. Jas sudaro maždaug 30 pagrindinių partnerių ir 5–6 koordinavimo centrai, paprastai turintys dar ir nepagrindinių partnerių, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVI), ir šių nepagrindinių partnerių skaičius kinta.

ŽIB yra juridinis asmuo, vadovaujamas pagrindinio vykdomojo direktoriaus, ir akivaizdu, kad tokia ŽIB struktūra visai neatitinka tradicinio modelio, esant daugiau nei vienam naudos gavėjui. Be to, visos ŽIB rengdamos savo veiklos strateginius planus, vadovaujasi verslo plano logika ir visos jos įgyvendino bendros veiklos koncepciją, t. y. jos vienoje fizinėje erdvėje, kuri yra daugelio ŽIB veiklos sričių centras, sutelkia įvairias grupes ir visos Europos lygmeniu sujungia įvairios specializacijos sričių kompetenciją ir įgūdžius.

ŽIB veikla driekiasi per visą inovacijų grandinę ir be visa kita apima EIT ženklų pažymėtas magistrantūros ir doktorantūros programas, kuriose aukštos kokybės mokslas derinamas su verslumo ugdymu, verslo kūrimo paslaugomis ir judumo sistemomis. Pirminė ŽIB veikla orientuota į talentą ir žmones, taigi pirmieji gauti rezultatai yra susiję su švietimu ir verslumu, įskaitant magistrantūros ir doktorantūros programų sudarymą. Dvi ŽIB suvienijo jėgas ir bendradarbiaudamos siūlo magistrantūros studijų programą pažangiųjų energetikos tinklų srityje.

ŽIB pasiekimai jų pirmaisiais metais (2010–2011 m.) teikia vilčių.

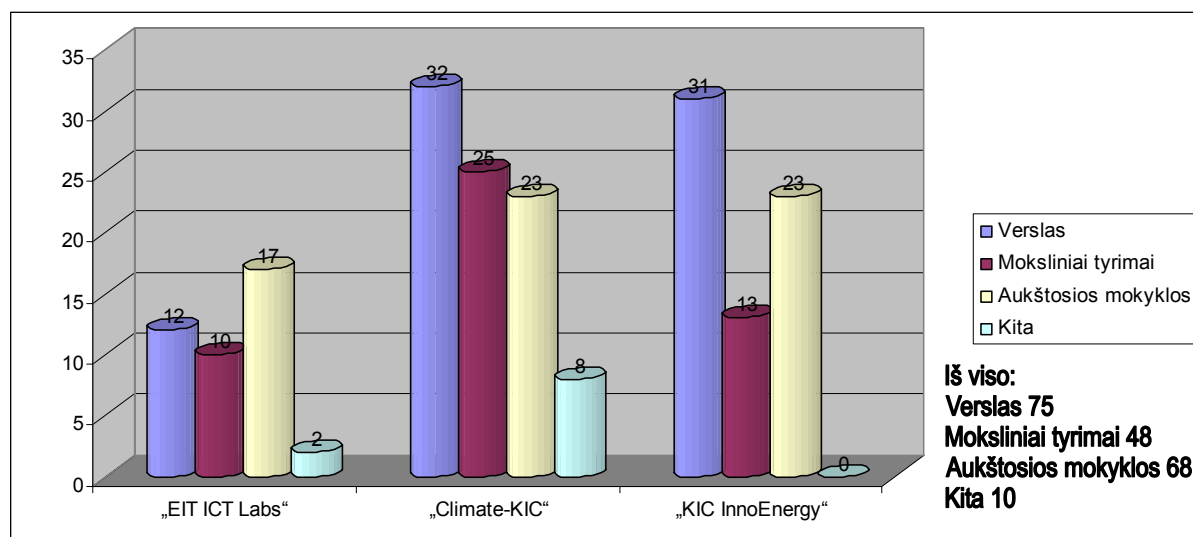
ŽIB vasaros kursus baigė beveik 500 studentų, o daugiau kaip 200 studentų yra pasirinkę konkretų ŽIB ženklą pažymėtą magistrantūros kursą. O mokytis pageidauja daug talentingų žmonių: pavyzdžiui, ŽIB „KIC InnoEnergy“ gavo 950 paraiškų dėl magistrantūros kurso, į kurį gali priimti tik 155 studentus. 2010 ir 2011 m. ŽIB „ClimateKIC“ studijas baigę studentai įsteigė absolventų asociaciją, kad galėtų išsaugoti ilgalaikius ryšius su ŽIB.

Jau įsteigtos šešios įmonės, pradinėms investicijoms panaudotos prizų ir apdovanojimų lėšos arba ŽIB parama. Pasibaigus inkubacinės veiklos laikotarpiui pradės veikti dar daugiau kaip 50 naujų įmonių. „EIT ICTLabs“ 18 mažų įmonių teikia verslo konsultantų paslaugas.

Žinių trikampyje ryšiai nustatyti regionų lygmeniu, pasitelkiant tarpdalykines profesinio tobulinimo programas, pavyzdžiui „Climate KIC“ programą „Pirmieji veikėjai“ (angl. Pioneers in practice) (šioje judumo programoje lig šiol dalyvavo 59 asmenys).

Nustatytos naujos intelektinės nuosavybės taisyklės, kuriomis nustatoma, kad pelną iš intelektinės nuosavybės teisių dalijasi dalyvaujančios bendrovės ir ŽIB juridinis asmuo.

2 diagrama. ŽIB partneriai 2011 m. (verslas, aukštosios mokyklos, moksliniai tyrimai)

1.2. Papildoma EIT nauda. Skiriamieji bruožai

EIT taikomam metodui būdinga keletas elementų, suteikiančių konkrečios papildomos naudos Sąjungos lygmeniu:

- Ilgalaikė integruota partnerystė padeda įveikti fragmentiškumą, o dėl EIT europinio masto sukuriamą kritinę masę. Pasitelkdamas įgyvendinamas bendradarbiavimo iniciatyvas EIT pasirinktą ŽIB partnerystę perkelia į strateginį lygmenį, kuriuo galima ilgalaikė veikla. ŽIB sudaro galimybę pasaulinio lygio partneriams sudaryti naujas grupes, optimizuoti išteklius, atverti naujų verslo galimybių kitais būdais sprendžiant didelės rizikos sudėtingus uždavinius. Be to, nors ES valstybėse narėse yra daug kompetencijos centrų, dažnai po vieną jiems nepavyksta pasiekti kritinės masės, leidžiančios konkuruoti pasauliniu mastu. ŽIB koordinavimo centrai stipriems*

veikėjams suteikia galimybių glaudžiai bendradarbiauti su kitais puikiais partneriais nepaisant sienų, o tai jiems leidžia veikti ir būti pripažintiems pasauliniu mastu.

- *Didesnis investicijų poveikis švietimui, moksliniams tyrimams ir inovacijoms ir naujų inovacijų valdymo būdų išbandymas.* EIT veikia kaip katalizatorius, didina turimos mokslinių tyrimų bazės vertę, nes spartina technologijų ir mokslinių tyrimų rezultatų diegimą ir naudojimą. Inovacijų veikla padeda subalansuoti investicijas į mokslinius tyrimus ir pasiekti, kad švietimo ir mokymo veikla labiau atitiktų verslo poreikius. Tuo tikslu EIT gali gana lanksčiai bandyti naujus inovacijų modelius, ir tai leidžia iš tikrųjų diferencijuoti ŽIB valdymą ir ŽIB finansavimo modelius bei greitai prisitaikyti ir geriau pasinaudoti atsirandančiomis galimybėmis.
- *Ugdomi talentai nepaisant sienų ir skatinamas verslumas integruojant žinių trikampį.* EIT skatina į žmones orientuotas inovacijas ir didžiausią dėmesį skiria studentams, mokslininkams ir verslininkams. EIT, jungdamas akademinę bendruomenę ir verslo sektorių, teikia naujų karjeros galimybių ir siūlo inovatyvias profesinio tobulėjimo sistemas. EIT ženklas ant inovatyvių ŽIB magistrantūros ir doktorantūros programų padės išplėtoti tarptautiniu mastu pripažįstamą kompetencijos ženklą, padedantį pritraukti talentų iš Europos ir kitur. Verslumas skatinamas atsirandant naujai pasaulinio lygio studentų, turinčių žinių ir nuostatų, leidžiančių idėjas paversti naujomis verslo galimybėmis, kartai.
- *Pažangus subalansuotas finansavimas, derinamas su į rezultatus ir verslą orientuotu požiūriu.* EIT skiria iki 25 proc. biudžeto ir pasirūpina, kad 75 proc. finansinių išteklių skirtų įvairūs viešieji ir privatieji partneriai, taip užtikrindamas reikšmingą sverto poveikį, nes sutelkiama didelio masto investicijų ir racionalizuojami įvairūs viešieji ir privatieji šaltiniai, iš kurių finansuojamos suderintos strategijos. Be to, dėmesį sutelkdamas į poveikį ir rinkai, ir visuomenei, EIT laikosi į rezultatus orientuoto požiūrio. ŽIB veikia vadovaudamosi verslo logika, pagal metinius verslo planus, įskaitant didelio užmojo veiklos planus, apimančius įvairias sritis nuo švietimo iki verslo kūrimo, aiškius tikslus, rezultatus ir pagrindinius veiklos rezultatus, pagal kuriuos jos būna vertinamos.

1.3. Sąveika su kitomis politinėmis ir finansavimo iniciatyvomis ir jų papildymas

ES iniciatyvose ir programose vis labiau pripažįstamas mokslinių tyrimų, inovacijų ir švietimo sričių tarpusavio ryšys. Tai teikia didelių galimybių abipusiškai sustiprinti veiksmus Europos, nacionaliniu ir regionų lygmeniu. ES lygmeniu bus toliau užtikrinama, kad būtų kuo geriau pasinaudojama šia sąveika, tam bus pasitelkiama mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ nustatyto strateginiu planu.

EIT labai padės siekti programoje „Horizontas 2020“ nustatytų tikslų, visų pirma, papildydamas kitas šios srities iniciatyvas, padės spręsti visuomenei iškilusius uždavinius. Programoje „Horizontas 2020“ nustatyta, kad EIT padės siekti tikslo spręsti visuomenei iškilusius uždavinius, tačiau, laikantis požiūrio, kad tarp tikslų turi būti natūrali sąveika, EIT taip pat padės siekti tikslo įtvirtinti pirmaujančias pramonės pozicijas ir didinti konkurencingumą, nes skatins rezultatais pagrįstus mokslinius tyrimus ir sudarys sąlygas steigti sparčiai augančias ir inovatyvias MVĮ. Galiausiai, EIT, skatindamas tarptautinį judumą (disciplinos, sektoriaus ir šalies lygmeniu) ir į naujoviškas pouniversitetines studijas integruodamas verslumo dvasias bei rizikavimo kultūrą, padės kurti mokslinį inovacijų pagrindą. Taigi EIT indėlis sudarant pagrindines sąlygas, kurių reikia, kad būtų galima

panaudoti inovacinį ES mokslinių tyrimų potencialą ir skatinti pabaigti kurti Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE), bus svarus.

Be to, dėl EIT ES mokslinių tyrimų ir inovacijų politikoje atsiranda visa apimančio švietimo aspektas. Pasitelkdamas naujovišką ir verslumą skiepijantį švietimą EIT atlieka svarbų vaidmenį jungiant mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemą ir švietimo politiką bei programas ir prisiima ilgalaikį išipareigojimą, kurio reikia siekiant ilgalaikių aukštojo mokslo pokyčių. Teikdamas naujus tarpdalykinius EIT ženklų pažymėtus laipsnius EIT bendromis jėgomis siekia kurti į inovacijas orientuotą švietimą, darantį poveikį platesnei Europos darbotvarkei, susijusiai su aukštųjų mokyklų modernizavimu, taigi, taip propaguojama Europos aukštojo mokslo erdvė.

Be to, nagrinėjant inovacijų vietos ir globalių aspektų ryšį, yra galimybių abipusiškai sustiprinti sąveiką su Sąjungos sanglaudos politika. Koordinavimo centruose sudaromos tarpvalstybinio bendradarbiavimo galimybės, o dėl jų patogios padėties galima pasinaudoti įvairiomis atitinkamų regionų finansavimo sistemomis. Koordinavimo centrai atlieka svarbiausią vaidmenį stiprinant vietos ir pasaulinius ŽIB ryšius, įskaitant glaudų bendradarbiavimą su regionų valdžios institucijomis, visų pirma su visais dalyvaujančiais rengiant ir įgyvendinant regioninę inovacijų strategiją pažangios specializacijos tikslais (angl. RIS3). Be to, siekiant plėsti MVĮ dalyvavimą ŽIB veikloje, galima būtų stiprinti ŽIB ir vietos organizacijų grupių ryšius. Nors sąveikos galimybės priklauso nuo ŽIB teminių sričių, atrodo, kad ES lygmeniu yra tam tikrų iniciatyvų ir programų, kurias įgyvendinant būtų labai naudingas bendradarbiavimas ir koordinavimas. Kadangi pagrindinis EIT ir ŽIB uždavinys yra papildomos Europos kompetencijos naudos kūrimas, tiek jau veikiančios, tiek būsimos ŽIB turėtų kuo labiau pasinaudoti šia sąveika. ŽIB suteiks papildomos naudos iniciatyvoms, kurios gali būti įgyvendinamos įvairiose srityse, įskaitant bendro programavimo iniciatyvas, Europos inovacinę partnerystę ir viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę.

Bendro programavimo iniciatyvos – pagrindinė priemonė fragmentiškumui mokslinių tyrimų srityje mažinti – turėtų būti visos Europos ŽIB mokslinių tyrimų bazės branduolys. ŽIB, savo ruožtu, gali paspartinti ir sustiprinti aukštos kokybės mokslinių tyrimų, sujungtų bendro programavimo iniciatyvomis, rezultatų panaudojimą, bei taip mažinti inovacijų srities fragmentiškumą. Bendra technologijų iniciatyva ir naujai užmegzta viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystė suteikia galimybių skatinti didelio masto pramonės vykdomus mokslinius tyrimus ir intensyvuoti pagrindinių technologijų kūrimą. ŽIB gali padėti skatinti investicijas į šiuos pagrindinius mokslinius tyrimus, kad būtų padidintas technologijų perdavimo ir komercinimo mastas ir, padedant talentingiems verslininkams, senose verslo srityse steigiamos naujos įmonės. Žinių trikampiu EIT papildys Europos mokslinių tyrimų tarybos investicijas į pasaulinio lygio netirtų sričių mokslinius tyrimus, imdamasis visos inovacijų grandinės – nuo idėjų iki taikymo ir panaudojimo, ir sudarys papildomų galimybių inovacijų srityje „Marie Curie“ mokslininkams ir „Erasmus visiems“ studentams bei ugdys jų verslumą.

Nauja Europos inovacijų partnerystė (EIP) bus bendras pagrindas, kuriuo vadovaujantis tampa paprasčiau suderinti pasiūla ir paklausa grindžiamus mokslinius tyrimus bei inovacijų priemones ir politikos sritis ir jiems sąveikauti. ŽIB gali padėti įgyvendinti EIP, nes veikia daugelyje vietų ir sričių ir turi praktinės patirties. ŽIB visų pirma gali padėti plėtoti būtina žmogiškąją kapitalą, ugdyti pagrindinius veikėjus, pavyzdžiui, verslininkus ir mokslininkus, nustatyti pagrindines sąlygas ir geriausią patirtį tam tikro sektoriaus politikos, reguliavimo ar standartizavimo klausimais.

Praktiškai sąveikos galimybės bus realizuojamos įvairiais būdais, ir tai priklausys nuo konkrečios ŽIB ir konkretaus uždavinio. Šiandien ŽIB lygmeniu plėtojami ryšiai su kitomis iniciatyvomis, o tos iniciatyvos skiriasi atsižvelgiant į kiekvienos ŽIB specifiškumą ir teminę sritį.

ŽIB ir kitų iniciatyvų sąveikos praktiniai pavyzdžiai (2011 m. rugsėjo mėn.)

- ŽIB „EIT ICT Labs“ palaiko glaudžius ryšius su Ateities interneto viešojo ir privačiojo sektorių partneryste, bendra technologijų iniciatyva ARTEMIS ir EUREKA iniciatyvomis, pavyzdžiui, ITEA (Informacinės technologijos Europos pažangai) ir partneryste „Pasitikėjimas skaitmeniniu gyvenimu“. Naudodamasi ŽIB „katalizatoriais“, pavyzdžiui „Innovation Radar“, „Patent Booster“ ir „Technology Transfer“ visą ES finansuojamų mokslinių tyrimų projektų gyvavimo ciklą, ŽIB „EIT ICT Labs“ didina jų poveikį rinkai. Suteikdama prieigą prie savo koordinavimo centrų ji gali padidinti žmonių ir idėjų judumą Europoje.
- ŽIB „KIC InnoEnergy“ padeda įgyvendinti ES strateginę energijos technologijų planą (SET planas), inter alia, dalyvaudamas SETIS technologijų stebėjimo ir kartografavimo platformoje. Ši ŽIB taip pat palaiko ryšius su Komisijos Jungtinių tyrimų centru (JTC) ir rengdama scenarijus naudojami imitavimo galimybėmis.
- ŽIN „Climate KIC“ savo veiklos srityje aktyviai bendradarbiauja su bendro programavimo iniciatyvomis, nes ŽIB „Climate KIC“ inovacijų darbotvarkė ir įgyvendinimo planas bus iš dalies pagrįsti bendra strategine darbotvarke, nustatyta su klimatu susijusioje bendro programavimo iniciatyvoje (klimato paslaugos ir pritaikymas). „Climate KIC“ regioninės inovacijų ir įgyvendinimo bendrijos yra originalus visos Europos regioninių inovacijų pavyzdys. Šios bendrijos regionus naudoja kaip testavimo bazes, siedamos vadovavimo gebėjimus ir regionų pranašumus su iškilusiais pasauliniais uždaviniais.

2. 2. SVARBESNIS EIT VAIDMUO PO 2013 M. PRIORITETA

2.1. Augimo, poveikio ir tvarumo skatinimas per EIT

Pradiniame etape įgyta patirtis

Steigiant pirmąsias ŽIB iš esmės buvo kartu ir mokomasi. Tai rodo, kad ŽIB yra nauja koncepcija ir nė viena šio proceso šalis pakankamai neįvertino, kokia nelengva užduotis įtvirtinti ŽIB įstatymiškai ir užmegzti sutartinius santykius su ŽIB ir jų partneriais. Steigimo procesas nebuvo lengvas dar ir dėl to, kad nežinota, kuri juridinio asmens forma būtų tinkamiausia. Nors „nuo apačios į viršų“ metodas, kurį taikant kiekviena ŽIB turi veiksmų laisvę rinktis partnerystės struktūrą, turėtų būti toliau taikomas, reikėtų pateikti rekomendacijų dėl tinkamos teisinės struktūros. Be to, nereikėtų pamiršti, kad nelengva viename juridiniame asmenyje sutelkti skirtingą akademinę ir verslo kultūrą, todėl labai svarbu ir ŽIB, ir EIT lygmeniu rasti bendrų vertybių. Dar daugiau, ŽIB yra didelio masto institucinės naujovės, ir visos ŽIB yra skirtingos. Tai leidžia rinktis iš nemenkos inovacijų modelių įvairovės, tačiau dėl to koordinuoti ir stebėti ŽIB tampa tik dar sunkiau.

Ateityje aiškias rekomendacijas reikėtų pateikti jau nuo pat atrankos proceso pradžios, kad visų ŽIB esminės strateginės savybės būtų vienodos, o kartu, kad būtų galima lanksčiai rinktis

ŽIB struktūros, veikimo ir finansavimo metodus. Galiausiai, dabar veikiančios trys ŽIB dar nesudaro kritinės masės, leidžiančios EIT plėtoti visą svarbiausio inovacijų instituto potencialą. Veikiant tik trims ŽIB, galimybės joms pasinaudoti viena kitos inovacinėmis galimybėmis ir administravimo bei sklaidos požiūriu pasiekti masto ekonomiją yra ribotos. Tai taip pat reiškia, kad EIT yra nepakankamai didelio masto ir dėl to negali iš tikrųjų veikti kaip tikra Europos institucija. Taigi reikia papildomų ŽIB, kad EIT galėtų pasiekti kritinę masę ir būti daugiau negu tik sudėtinis subjektas. Jei norima, kad EIT tirtų naujus inovacijų valdymo metodus pasitelkdamas ŽIB, reikia dar kelių papildomų partnerystės grupių, kad imtis, kuria grindžiama EIT patirtis, būtų didesnė.

EIT – investuotojas į žinių trikampį

Remdamasis įgyta patirtimi EIT siekia įtvirtinti ir toliau plėtoti investuotojo, puoselėjančio kompetencijos centrus Europos mokslinių tyrimų, verslo ir aukštojo mokslo srityse ir sudarančio sąlygas tuos centrus sutelkti ir užmegzti ilgalaikį sistemingą bendradarbiavimą per ŽIB, vaidmenį.

Sąvoka „EIT investuotojas“ reiškia, kad didžiausias dėmesys skiriamas geriausių strateginių galimybių paieškoms ir pasaulinio lygio partnerystės grupių, t. y. ŽIB, galinčių pasinaudoti tomis galimybėmis, portfelio atrankai. Be to, EIT, atsižvelgdamas į ankstesnius ŽIB veiklos rezultatus ir jų verslo plane siūlomą veiklą, joms skiria metines dotacijas. Vertinant verslo planus pasitelkiami nepriklausomi išorės ekspertai. Šiuo požiūriu EIT turėtų ne tik nustatyti plačias kryptis ir vizijas, bet ir teikti ŽIB tam tikrą paramą bei stebėti jų veiklą. Kartu ŽIB suteikiama didelė veikimo laisvė ir jos gali pačios nustatyti savo vidaus strategiją ir struktūrą, vykdyti veiklą ir telkti reikiamus talentus ir išteklius.

EIT investicijų grąža žinių ir inovacijų bendrijose bus matuojama apčiuopiama nauda Europos ekonomikai ir plačiajai visuomenei, pavyzdžiui, naujų įmonių įsteigimas, naujų produktų ir paslaugų atsiradimas dabarties ir ateities rinkose, geresnių įgūdžių turintys verslininkai, naujos ir didesnės galimybės gauti patrauklų darbą, talentų iš ES ir kitų šalių pritraukimas ir išlaikymas.

Tam EIT reikia patikimos stebėsenos ir vertinimo sistemos, didžiausią dėmesį skiriant pasiekimams, rezultatams ir poveikiui ekonomikai ir visuomenei, vertinamam remiantis geriausia tarptautine patirtimi. Rengiant subalansuotą veiklos stebėsenos sistemą, kuria turėtų būti vertinamas EIT poveikis per ŽIB, svarbiausia yra paties EIT, kaip organizacijos, veikla ir indėlis įgyvendinant programą „Horizontas 2020“.

Svarbus elementas šiuo atžvilgiu taip pat yra ir tikros EIT korporatyvios tapatybės, pagrįstos bendromis vertybėmis, plėtojimas. Nors visos ŽIB ir jų partneriai turi savo korporatyvią tapatybę ir vertybes, esama ir visai EIT bei ŽIB bendruomenei bendrų vertybių. Šios vertybės yra kompetencija visame žinių trikampyje, kvalifikuoti ir verslūs žmonės, ilgalaikis bendradarbiavimas nepaisant sienų tarp šalių, dalykų ir sektorių poveikio visuomenei ir ekonomikai siekis. Tokia tapatybė taip pat padidins EIT ir ŽIB matomumą ir reputaciją.

2.1.1. Jau veikiančių ŽIB augimo ir poveikio įtvirtinimas ir skatinimas

EIT aktyviai remia pirmąsias tris ŽIB, kad padidintų jų potencialą ir poveikį bei padėtų siekti programos „Horizontas 2020“ tikslų. Ilgainiui ŽIB ims daugiau veiklos rūšių, kad galėtų patekti į naują rinką ar pasinaudoti naujomis visuomenei teikiamomis galimybėmis. Siekdamas paremti šią veiklą EIT, glaudžiai bendradarbiaudamas su kiekviena ŽIB,

konsultuosis ir apibrėš specialiai parengtą bendro finansavimo strategiją, kuri kartu yra EIT strateginės veiklos pagrindas.

Žinių ir inovacijų bendrijos turi ir toliau būti dinamiška partnerystė, taigi jos turi būti atviros naujiems partneriams, o seni partneriai prireikus turi pasitraukti. ŽIB turėtų išnaudoti naujus egzistavimo ir potencialios kompetencijos šaltinius, jei tik tai teikia papildomos naudos. Tai galėtų būti daroma veikiančiuose koordinavimo centruose dalyvaujant naujiems partneriams, didinant kiekvieno ŽIB koordinavimo centrų bendradarbiavimą ar net steigiant naujus koordinavimo centrus, kartu išsaugant sutelktą, patikimą ir lengvai valdomą partnerystę.

Kad ŽIB kuo geriau veiktų, ne mažiau svarbu ir tinkama bendradarbiavimo ir konkuravimo pusiausvyra. EIT skatins ŽIB imtis platesnės veiklos, apimančios ir kitų ŽIB sritis, turinčias didelį sinergijos potencialą. Tai galėtų būti daroma, pavyzdžiui, rengiant bendrus profesinio tobulinimo kursus, imantis bendros mokslinių tyrimų veiklos, siūlant magistrantūros arba doktorantūros studijų programas ar užtikrinant akademinės ir verslo bendruomenės judumą tarp ŽIB. Kartu EIT teiks paskatas už tam tikro laipsnio konkurenciją, kad paskatintų ŽIB didžiausią dėmesį skirti rezultatams ir poveikiui bei imtis tinkamų priemonių tuo atveju, jei veiklos rezultatai būtų per prasti.

ŽIB ne tik plečia aukštos kokybės savo partnerių mokslinių tyrimų bazę, bet ir pirmos skatina ir įgyvendina EIT švietėjišką misiją. Tikslas – ugdyti ir mokyti talentingus žmones, kurių įgūdžių, žinių ir mąstysenos reikia pasaulinei žinių ekonomikai. Tuo tikslu EIT aktyviai skatina, *inter alia*, EIT ženklų pažymėtus laipsnius, stebi jų kokybę ir nuoseklų diegimą visose ŽIB. Šiame darbe bus plačiai naudojamos tarpusavio ir ekspertų vertinimu ir bendradarbiaujama su nacionalinėmis ir kokybės užtikrinimo institucijomis. Tai padidins nacionalinį ir tarptautinį EIT ženklų pažymėtos kvalifikacijos pripažinimą ir padidins pasaulinį jos patrauklumą, kartu tai bus bendradarbiavimo tarptautiniu lygmeniu pagrindas. Ateityje ŽIB bus skatinamos plėsti savo švietimo veiklą ir apimti ne tik pouniversitetinį švietimą, bet ir rasti įvairesnių studijų būdų, kad galėtų apimti daugiau inovacinės profesinės veiklos sričių, taip pat vadovų švietimą, specialiai parengtus kursus ir vasaros mokyklas. Kad sustiprintų savo švietimo veiklos poveikį ir pasiektų platesnę auditoriją, ŽIB eksperimentuodamos gali sugalvoti bandomųjų pirmosios pakopos studijų kurso modulių arba bendrojo lavinimo mokykloms skirtų dalykų.

EIT:

- *laipsniškai parengs konkurencingus ŽIB dotacijos procentinių dydžių paskirstymo peržiūros mechanizmus, ir juos taikant bus atsižvelgta į tai, kad skiriasi ŽIB augimo tempas;*
- *skatins ŽIB rengti bendras darbo programas visiems svarbiomis temomis;*
- *sukurs EIT ženklų pažymėtų kvalifikacijų tarpusavio vertinimo sistemą ir užmegs bendradarbiavimą su nacionalinėmis ir tarptautinėmis kokybės užtikrinimo įstaigomis;*
- *skatins ŽIB plėtoti įvairesnę švietimo ir mokymo veiklą.*

2.1.2. Naujų ŽIB steigimas

Siekdamas dar labiau didinti poveikį ir skatinti inovacijas naujose visuomenei iškilusių uždavinių srityse, EIT laipsniškai didins ŽIB skaičių. EIT, vis sparčiau steigdamas naujas ŽIB, užtikrins, kad būtų deramai atsižvelgta į ankstesniuose etapuose įgytą patirtį, ir kad ŽIB būtų steigiamos tik tose srityse, kurios turi aiškų inovacinį potencialą ir aukščiausio lygio kompetenciją. Todėl 2014–2020 m. naujos ŽIB bus steigiamos dviem etapais – po tris naujas ŽIB 2014 ir 2018 m., taigi 2014–2020 m. iš viso bus 9 ŽIB, o koordinavimo centrų visoje ES bus 40–50. 2018 m. rengiant naują ŽIB atrankos procesą turi būti labai remiamasi nuodugnaus EIT ir veikiančių ŽIB išorės vertinimo rezultatais, įskaitant ŽIB poveikio ekonomikai ir visuomenei ir EIT indėlio stiprinant ES ir valstybių narių inovacinius pajėgumus vertinimą, taip pat programos „Horizontas 2020“ vertinimų rezultatais.

Srityse, kuriose visuomenei iškilo didelių uždavinių, bus steigiamos naujos ŽIB, turinčios tikrą inovacinį potencialą. Taigi, EIT visomis išgalėmis padeda siekti platesnės ES politinės darbotvarkės, visų pirma programos „Horizontas 2020“, kurioje įvardyta nemažai didelių visuomenei iškilusių uždavinių, tikslų. Siekiama ŽIB steigti teminėse srityse, kuriose dėl tų sričių dydžio ir sudėtingumo uždaviniai gali būti sprendžiami taikant tarpdalykinius, tarpvalstybinius ir tarpsektorinius metodus. Todėl parenkant temines sritis reikia atidžiai išanalizuoti, ar ŽIB gali padidinti vertę ir turėti teigiamą poveikį ekonomikai ir visuomenei.

Europos Komisija šią analizę atliko vykdydama procesą, kuriuo siekta objektyviai įvertinti būsimų ŽIB temų potencialą. Pradinis taškas buvo SID projektas, kurį EIT valdyba Komisijai pateikė 2011 m. birželio mėn. Kartu sudarytas patikimų kriterijų, pagal kuriuos būtų galima vertinti kiekvienos būsimos temos inovacinį potencialą, rinkinys. Per viešas konsultacijas šių kriterijų pagrįstumas patikrintas platesnėje žinių trikampio inovacijų bendruomenėje. Šio proceso rezultatas – toliau pateiktas kriterijų sąrašas.

- Sprendžiami didžiausi Europos ekonomikos ir visuomenei iškilę uždaviniai ir padedama įgyvendinti „Europa 2020“ darbotvarkę.
- Atitinkamos ES politikos sritys derinamos tarpusavyje ir su kitomis įgyvendinamomis iniciatyvomis pagal programas „Horizontas 2020“ ir „Erasmus visiems“.
- Gebama sutelkti investicijų iš verslo sektoriaus ir pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius išipareigojimus. Yra jų produktų rinka arba gali būti sukurta naujų rinkų.
- Daromas ilgalaikis ir sisteminis poveikis, matuojamas pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų ir naujų verslo rūšių.
- Sutelkiama kritinė pasaulinio lygio suinteresuotųjų subjektų iš mokslinių tyrimų, švietimo ir inovacijų bendruomenės masė; priešingu atveju šie subjektai susitelkti negalėtų.
- Reikia taikyti tarpdalykinius metodus ir plėtoti naujas švietimo rūšis, peržengiant dalykų ribas.

- Naikinamos didžiausios inovacijų spragos, pavyzdžiui, Europos paradoksas, t. y. sritys, kuriose Europa turi stiprią mokslinių tyrimų bazę, bet inovacijos diegiamos silpnai.

Vertinant EIT projekte siūlomas temas – vertino ir platesnė suinteresuotųjų subjektų bendruomenė – aiškiai matyti, kad yra tam tikrų skirtumų, susijusių su galimu ŽIB įsteigimo poveikiu. Taigi, kelių temų visiškai atsisakyta, kitos apibrėžtos iš naujo, kad labiau atitiktų specifinį Europos ir pasaulio kontekstą šioje srityje.

Nustatyta, kad šios teminės sritys yra sritys, kuriose įsteigus naujas ŽIB būtų daugiausia galimybių jau vykdomai veiklai suteikti papildomos naudos ir iš tikrųjų paskatinti diegti inovacijas:

- papildoma gamybos nauda
- Ateities maistas (angl. *Food4future*) – tvari tiekimo grandinė nuo išteklių iki vartotojų
- sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijos
- žaliavos – tvarus žvalgymas, gavyba, gamyba ir perdirbimas
- pažangi ir saugi visuomenė
- miestų judumas

Daugiau informacijos apie kiekvieną temą pateikiama dokumento prieduose³.

Remdamasis šiomis temomis EIT galės savarankiškai rengti būsimą ŽIB atrankos procesą. Būsimų kvietimų teikti pasiūlymus dėl ŽIB sėkmė labai priklausys nuo aiškių nurodymų, susijusių su lūkesčiais ir reikalavimais, taip pat nuo to, kiek laiko ŽIB paraiškų teikėjams bus skirta, kad prieš pateikdami pasiūlymą jie galėtų susitvarkyti teisinius ir finansinius reikalus. ŽIB bus atrinkamos pagal išsamius EIT reglamente nustatytus kriterijus, remiantis bendraisiais kompetencijos ir inovacijų aktualumo principais. Visos atrinktos ŽIB turės parodyti, kaip pasieks didžiausią poveikį tam tikroje srityje, ir įrodyti, kad jų strategija yra veiksminga.

2014 ir 2018 m. numatyti du ŽIB atrankos etapai. Taigi, nustatytos trys pirmojo etapo temos. Atsižvelgiant į tai, kad naujos ŽIB turėtų būti steigiamos laipsniškai, pirmosios trys temos atrinktos pagal srities brandumą, potencialų poveikį visuomenei ir ekonomikai, taip pat sąveikos su kitomis iniciatyvomis galimybės. Šios temos yra

- sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijos
- žaliavos – tvarus žvalgymas, gavyba, gamyba ir perdirbimas
- ateities maistas – tvari tiekimo grandinė nuo išteklių iki vartotojų

³ Prieduose apibendrinama atlikta ŽIB kūrimo siūlomose teminėse srityse aktualumo ir papildomos naudos analizė. Juose pateikta orientacinė informacija apie tai, kokia galėtų būti ŽIB veikla konkrečiose srityse, tačiau nenurodoma, kokia ateityje turėtų būti ŽIB veikla ir veiklos būdai.

Likusios antrojo etapo 2018 m. temos (miestų judumas, papildoma pramonės nauda ir pažangi ir saugi visuomenė) bus svarstomos atsižvelgiant į naujas ir nenumatytas problemas, kurių gali kilti ateityje.

EIT:

- *laiku pasirengs antrojo etapo 2014 m. ŽIB atrankai, o, atlikus programos „Horizontas 2020“, jos konkrečios programos ir EIT vertinimą, bus parengta trečiojo etapo 2018 m. atrankos tvarka;*
- *užtikrins, kad pagrindinės ŽIB atrankos proceso sąlygos garantuotų optimalų rezultatą. Tuo tikslu EIT pateiks aiškius nurodymus, susijusius su reikalavimais ir procesais, ir skirs pakankamai laiko, kad pasiūlymų teikėjai galėtų įtvirtinti partnerystę.*

2.2. EIT poveikio didinimas

Inovacijų skatinimas visoje Sąjungoje

Pradiniame etape EIT daugiausia pastangų skyrė ŽIB steigimui. Nors aišku, kad EIT tikslas yra stiprinti jau įsteigtus kompetencijos centrus, EIT veikla turės būti naudinga ir Sąjungos srityse, tiesiogiai nesusijusiose su ŽIB. Todėl labai svarbi EIT misija yra skatinti geros praktikos sklaidą žinių trikampio integravimo tikslais, kad būtų plėtojama bendra inovacijų ir žinių perdavimo kultūra.

Ateityje EIT turi stengtis užtikrinti, kad ŽIB patirtis būtų suprantama, pritaikoma ir naudojama, ir tai galėtų būti pavyzdinis modelis Europoje ir kitur. Nustatydamas ir analizuodamas gerą patirtį ir dalydamasis ja, taip pat žinių ir inovacijų bendrijose kurdamas naujus valdymo ir finansavimo modelius EIT siekia užtikrinti, kad EIT ir ŽIB sukauptos žinios būtų skleidžiamos ir kapitalizuojamos siekiant naudos žmonėms ir institucijoms, įskaitant tiesiogiai nedalyvaujančias ŽIB.

EIT gali atlikti lemiamą vaidmenį sujungiant įvairius ŽIB taikomus metodus, kad juos būtų galima perkelti į sritis, kuriose inovaciniai gebėjimai yra silpni, o neperkelus tų metodų nebūtų galima pasinaudoti EIT įgyta patirtimi. Dėl tokios informacijos sklaidos EIT patirtis padės skatinti inovacinių gebėjimų plėtoją šiose srityse. Ši veikla, pagrįsta ŽIB darbu, gali būti labai naudinga.

EIT lygmeniu pagrindiniai mokymosi varikliai gali būti naujovėmis grindžiami moksliniai tyrimai, kuriais siekiama kurti naujas verslo įmones ir naujus verslo modelius, intelektinės nuosavybės portfelio valdymas ir naujas požiūris į intelektinės nuosavybės dalijimąsi, verslumą ir naujas integruotas daugiadalykio švietimo formas, naujoviški valdymo ir finansavimo modeliai, pagrįsti atvirų inovacijų koncepcija ar įtraukiantys valdžios institucijas. Tai suteiks EIT galimybių būti pavyzdžiu ir leis būti svarbiausia Europos inovacijų žemėlapyje bei tapti tarptautiniu mastu pripažįstama inovacijų institucija.

Talentų ugdymas ir pritraukimas

Sėkmingų inovacijų branduolys – talentingi žmonės. Vienas svarbiausių EIT vaidmenų – suteikti talentingiems žmonėms galimybę išnaudoti visą jų potencialą ir kurti aplinką, kurioje

jų talentas galėtų klestėti. Tokią aplinką EIT kuria pasitelkdamas ŽIB, tačiau taip pat reikia talentingiausių žmonių, dar nedirbančių ŽIB, pritraukimo ir įtraukimo strategijos.

Todėl EIT įdiegs specialią sistemą, siekdamas užtikrinti, kad įgyvendinant iniciatyvą dalyvautų talentingi žmonės, nedirbantys koordinavimo centruose – studentai, mokslininkai, dėstytojai ir verslininkai visais karjeros lygmenimis. Tokia sistema ne tik suteiks galimybių talentingiausiems žmonėms, nedirbantiems ŽIB, pasinaudoti koordinavimo centruose sukurta inovacijų aplinka, bet ir skatins juos pasinaudoti srityse, kurių neapėžia ŽIB, įgytomis žiniomis ir praktine patirtimi. Šioje srityje svarbus vaidmuo galėtų tekti EIT fondui.

Be to, EIT tenka aiškus vaidmuo – pritraukti talentų iš už ES ribų. Sukurdamas stiprų prekės ženklą ir užmegzdamas strateginius ryšius su pagrindiniais partneriais iš viso pasaulio EIT gali padidinti ŽIB partnerių patrauklumą. EIT, glaudžiai bendradarbiaudamas su ŽIB, turėtų parengti labai gerą tarptautinę strategiją, nustatyti tiesiogiai susijusius kolegas ir galimus partnerius ir palaikyti su jais ryšius. Šiomis aplinkybėmis EIT ir jo ŽIB turėtų pasinaudoti visais šioje srityje įgyvendinamų iniciatyvų, pavyzdžiui, programos „Erasmus visiems“ ir „Marie Curie“ programos, pranašumais. Be to, EIT, ragindamas sudaryti EIT absolventų tinklą, gali skatinti dalijimąsi žiniomis, mentorystę ir jungimąsi į tinklus.

Savo pastangas skatinti talentingus žmones ir puikias idėjas EIT papildys kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, organizuodamas idėjų konkursus ar skirdamas prizus, ir tai darys savo iniciatyva arba bendradarbiaudamas su pagrindiniais pasauliniais partneriais.

EIT:

- *glaudžiai bendradarbiaudamas su ŽIB, sukurs sistemą (EIT stipendininkai), leisiančią ŽIB koordinavimo centrų veikloje tam tikrą laikotarpį dalyvauti talentingiems žmonėms iš ES ir kitų šalių, tai būtų naudinga tiek patiems dalyviams, tiek ŽIB;*
- *sukurs ir (arba) pritaikys internetinę dalijimosi žiniomis ir jungimosi į tinklus EIT platformoje priemonę;*
- *sudarys ir remis funkcionalų ir stiprų EIT ir (arba) ŽIB mokymo programą baigusiu asmenų (toliau – EIT absolventai) tinklą;*
- *pasieks, kad ŽIB įgyta patirtis ir sėkmės pavyzdžiai būtų prieinami platesnei ES inovacijų bendruomenei ir visai visuomenei. Tam gali prireikti sukurti EIT ir ŽIB atviro švietimo ir mokymo kurso medžiagos saugyklą.*

2.3. Nauji veiklos būdai ir rezultatais pagrįsta stebėseną

Kad EIT pasiektų gerų rezultatų, skatintų inovacijų proveržį ir verslo bendruomenės dalyvavimą, būtinas atsakingai ir atskaitingai vykdomas supaprastinamas. EIT lankstumą vis dar galima didinti, o supaprastinimo procesą tęsti.

Kaip ŽIB investuotojas, EIT mano, kad supaprastinimas yra EIT veiklai būdingas dinamiškas procesas ir sudedamoji EIT paramos ŽIB dalis. Taigi, EIT stengsis pritaikyti, pagerinti ir racionalizuoti savo stebėsenos, ataskaitų teikimo ir finansavimo procesus ir nuosekliai sieks paprastesnių metodų, kuriuos taikant būtų galima padėti ŽIB įgyvendinti kylančius naujus uždavinius ir stiprinti ŽIB poveikį.

ŽIB teiks idealių galimybių išbandyti naujus finansavimo ir inovacijų valdymo metodus. Remdamasis ŽIB eksperimentavimu ir patirtimi EIT parengs supaprastinamo darbotvarkę tokiose pagrindinėse srityse kaip sutartys, supaprastintas ataskaitų teikimas, vienkartinės sumos ir fiksuoto dydžio sumos.

Komisija atidžiai stebės EIT gebėjimą, remiantis EIT supaprastinimo darbotvarke, sudaryti kuo paprastesnius susitarimus ir taikyti kuo paprastesnius ŽIB veiklos finansavimo ir valdymo principus. Įgyta patirtimi, taip pat ir susijusia su nesėkmėmis, bus dalijamasi su būsimomis ŽIB, taip pat įgyvendinant būsimas ES programas ir planus pagal programą „Horizontas 2020“.

Komisija dar labiau remia EIT kuriant tvirtą ir patikimą rezultatais grindžiamą stebėsenos sistemą. Ši stebėsenos sistema užtikrins visišką EIT ir ŽIB atskaitomybę, rezultatų kokybę, indėlį siekiant programos „Horizontas 2020“ prioritetų, ir kartu ŽIB verslo dinamikai suteiks pakankamo lankstumo. Tai EIT suteiks galimybių įgyti tvirtus informacijos rinkimo iš ŽIB ir analizavimo pajėgumus, išmatuoti savo veiklos rezultatus lyginant su tikslais, taip pat palyginti savo ir ŽIB veiklą su geriausia Europos ir viso pasaulio patirtimi. Sistema bus kuriama lanksčiai ir, prireikus, koreguojama atsižvelgiant į pradedamą naują ar plečiamą seną EIT ir ŽIB veiklą. Remdamasi nepriklausomame išorės vertinime pateiktomis rekomendacijomis ir programos „Horizontas 2020“ bendrosiomis stebėsenos nuostatomis Komisija, bendradarbiaudama su EIT ir ŽIB, pasiūlė sukurti rezultatais pagrįstą EIT veiklos stebėsenos sistemą, apimančią keturis veiklos lygmenis:

- **programos „Horizontas 2020“ lygmuo:** reguliariai stebėti EIT ir ŽIB indėlį siekiant programos „Horizontas 2020“ tikslų;
- **EIT lygmuo:** vertinti EIT, kaip produktyvios ir veiksmingos ES įstaigos, veiklą; tai bus vertinama pagal ŽIB suteiktą paramą, informavimo intensyvumą ir aprėptį, sklaidos ir tarptautinę veiklą ir gebėjimą supaprastinti tvarką;
- **visų ŽIB lygmuo:** stebėti visų ŽIB indėlį siekiant EIT strateginių tikslų, nustatytų specialiaame dokumente, pavyzdžiui, EIT rezultatų suvestinėje;
- **pavienių ŽIB lygmuo:** stebėti pavienių ŽIB veiklą remiantis individualiais tikslais ir pagrindiniais veiklos rodikliais, nustatytais kiekvienos ŽIB verslo planuose. ŽIB verslo modeliai ir rinkos skiriasi, todėl skiriasi ir jų pagrindiniai veiklos rodikliai, taikytini konkrečioje pramonės srityje ir labai svarbūs siekiant sėkmingai valdyti kiekvieną ŽIB.

EIT:

- *parengs supaprastinamo darbotvarkę, įskaitant pažangos vertinimo kriterijus, ir teikdama metinę veiklos ataskaitą informuos Komisiją apie įgyvendinimo pažangą; EIT užtikrins, kad nauji supaprastinimo modeliai būtų platinami visoje ES ir kad apie juos būtų žinoma įgyvendinant kitas ES iniciatyvas;*
- *bendradarbiaudama su Komisija ir ŽIB sukurs, išsamią sistemą, leidžiančią stebėti, kaip EIT padeda įgyvendinti programą „Horizontas 2020“, paties EIT ir ŽIB veiklos poveikį ir ŽIB rezultatus. Metinėje veiklos ataskaitoje EIT teiks visos savo stebėsenos veiklos ataskaitas.*

3. VEIKSMINGAS SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS IR DARBO TVARKOS NUOSTATOS

EIT valdymo struktūrai būdinga tai, kad sujungiamas ŽIB principas „iš apačios į viršų“ ir strateginės kryptys EIT lygmeniu. Todėl sprendimų priėmimas EIT lygmeniu turėtų būti apibūdinamas kaip tikrai strateginis požiūris, derinamas su veiksmingais įgyvendinimo mechanizmais ir sisteminiu žinių trikampio įtraukimu visoje Europoje.

Įrodyta, kad EIT valdymo modelis yra vertingas. Tačiau per pradinį laikotarpį įgyta patirtis rodo, kad reikia daugiau pastangų EIT sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo mechanizmų veiksmingumui padidinti. EIT valdybos, atsakingos už strateginius sprendimus, ir EIT centrinės būstinės, atsakingos už įgyvendinimą, ryšys turi būti aiškiau apibrėžtas ir supaprastintas. EIT centrinė būstinė turi nustatyti kritines sritis, kuriose EIT turi remti ŽIB, ir užtikrinti tinkamą rėmimo bei stebėsenos funkcijų pusiausvyrą. Galiausiai, valdyba turi geriau užtikrinti, kad priimant strateginius sprendimus būtų deramai atsižvelgiama į ŽIB ir platesnės inovacijų bendruomenės patirtį.

3.1. Supaprastintas ir aiškesnis EIT sprendimų priėmimas

EIT valdyba nustato strateginę EIT kryptį ir pagrindines ŽIB sąlygas, ir per savo narius suveda EIT su įvairiomis konkrečios srities suinteresuotųjų subjektų bendruomenėmis. Laikantis EIT į verslą orientuoto požiūrio, sprendimų priėmimas turi būti veiksmingas, greitas ir sutelktas.

Lemiami veiksniai šiuo atžvilgiu yra valdybos dydis, sudėtis ir darbo tvarka. Pasirodė, kad nepriklausomų narių ir nedidelio skaičiaus ŽIB bendruomenei atstovaujančių renkamų narių principas yra vertingas ir leidžia remtis viso žinių trikampio patirtimi. Tačiau pradinis modelis – 18 renkamų narių ir, nuo visai neseniai, keturi papildomi ŽIB atstovai – turi trūkumų. Mažesnė valdyba galėtų veiksmingiau priimti sprendimus ir sumažinti papildomas valdymo išlaidas. Galiausiai, EIT valdyba veiktų dar veiksmingiau, jei ji iš naujo sutelktų dėmesį į savo pagrindinį vaidmenį – nurodyti strategines kryptis. Be to, bus didinamas derėjimas su kitomis ES iniciatyvomis – bus konsultuojamasi su Europos Komisija dėl EIT trejų metų darbo programos. EIT trejų metų darbo programoje pateikta informacija apie EIT ir ŽIB leis įvertinti, kaip papildoma programa „Horizontas 2020“, taip pat kitos Sąjungos politikos sritys ir priemonės, ir užtikrinti tokį papildymą. Visi šie pakeitimai įtraukti į pakeistą EIT reglamentą, pridedamą prie SID.

EIT valdybos sprendimus įgyvendina EIT centrinė būstinė, vadovaujama direktoriaus, atskaitingo už EIT veiksmus. Taip centrinė būstinė atspindi EIT ir jo ŽIB į rezultatus orientuotą pobūdį ir yra varomoji supaprastinamo procedūrų jėga. Kartu EIT centrinė būstinė siekia sistemingai suprasti iš ŽIB gaunamas žinias ir jas pateikti platesnei inovacijų bendruomenei. Laikui bėgant EIT centrinė būstinė taps turtinga gerosios patirties saugykla ir daug išmanančiu partneriu politikams.

EIT centrinės būstinės uždavinys – pritraukti talentingų specialistų ir juos išlaikyti. Siekdama EIT parūpinti talentingiausių ir aukščiausios kvalifikacijos specialistų, EIT centrinė būstinė nustatys aiškia žmogiškųjų išteklių strategiją, įskaitant variantus, nesusijusius su tiesioginiu įdarbinimu, pavyzdžiui, komandiruotes ar laikiną darbą, skatins reguliarius geriausių ES ir viso pasaulio inovacijų, mokslinių tyrimų ir švietimo institucijų darbuotojų ir stažuotojų mainus.

EIT:

- *pasitelkdamas pažangią žmogiškųjų išteklių strategiją, įskaitant sisteminių naudojamąsi vidaus ir išorės patirtimi, ir vidaus valdymo procedūras, užtikrins, kad EIT taptų pavyzdine inovacijų valdymo institucija;*
- *imsis konkrečių priemonių ir toliau puoselės atvirumo ir skaidrumo kultūrą.*

3.2. Investavimas į ŽIB. EIT ir ŽIB ryšiai

EIT ir ŽIB sąveika ne tik užtikrina sėkmingos ŽIB veiklos pagrindą, bet ir yra labai svarbi abipusio mokymosi proceso dalis ir sudaro sąlygas EIT išbandyti naujus inovacijų modelius. EIT, siekdama sudaryti ŽIB tinkamas pagrindines sąlygas, turi nustatyti aiškas ir tarpusavyje derančias kryptis visuose proceso etapuose, tačiau kartu EIT neturi būti pernelyg įsakmus. EIT centrinės būstinės ir ŽIB sąveika turi būti sisteminga ir pagrįsta pasitikėjimu, tik tada bus pasiektas didžiausias veiksmingumas. Čia turi prisidėti tiek sutartiniai EIT ir ŽIB ryšiai, tiek organizacinė EIT centrinės būstinės tvarka.

Kadangi EIT centrinė būstinė atlieka ne vien tik administracinį vaidmenį, ji optimizuos savo darbinės funkcijas ir padės ŽIB pasiekti geriausių veiklos rezultatų bei tuos rezultatus plačiau paskleisti. Kai kurias paslaugas teikiant ir pareigas vykdant centralizuotai, o ne pavienių ŽIB lygmeniu, galima padidinti veiksmingumą. Nors kiekviena ŽIB turi savą teminę sritį, kai kurie elementai yra bendri, ir būtent čia EIT gali apčiuopiamai padidinti naudą. Tokios žinių teikėjo funkcijos gali būti ypač susijusios su tuo, kad EIT centrinė būstinė tampa informacijos tarpininku ir daug idėjų turinčiu partneriu, pavyzdžiui, skatinant ŽIB tarpusavio mainus ir abipusį mokymąsi, palengvinant ryšius su ES institucijomis ir kitomis pagrindinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), arba konkrečių bendrų problemų sprendimą, pavyzdžiui konsultavimąsi intelektinės nuosavybės, technologijų ir žinių perdavimo, vertinimo remiantis tarptautine geriausiaja patirtimi klausimais, prognozinių ir išvalgumo tyrimų vykdymą siekiant nustatyti būsimas EIT ir ŽIB kryptis. EIT ir ŽIB turi kartu nuspręsti, kaip šios užduotys turėtų būti veiksmingiausiai vykdomos. Šiuo atžvilgiu EIT ir ŽIB bus labai svarbu sukurti įgyvendinamus sistemingo bendradarbiavimo sprendžiant bendras problemas mechanizmus.

EIT:

- *nustatys aiškas ir tarpusavyje derančias kryptis, susijusias su lūkesčiais, įsipareigojimais ir atsakomybe per visą ŽIB gyvavimo ciklą;*
- *glaudžiai bendradarbiaudamas su ŽIB išplėtos EIT centrinės būstinės pajėgumus, palengvinančius ŽIB tarpusavio mainus ir mokymąsi;*
- *teiks ŽIB įvairių paslaugų, susijusių su horizontaliosiomis problemomis, tais atvejais, kai bus galima padidinti veiksmingumą, taip pat vykdys su tuo susijusią korporatyvią politiką.*

3.3. Bendradarbiavimas su suinteresuotaisiais subjektais

Bandant naujus inovacijų modelius, svarbi EIT pastangų dalis turėtų būti aktyvūs mainai su kitomis iniciatyvomis ir abipusis mokymasis. Todėl, kad taptų pavyzdine inovacijų institucija, EIT turi pasinaudoti gerąja patirtimi ir išorės kompetencija. Labai svarbu, kad valdyba savo sprendimus priimtų remdamasi išvalga ir inovacijų srities veikėjų poreikiais, taip pat atsižvelgdama į platesnį Europos kontekstą. Puoselėdamas atvirumo ir išorės subjektų

dalyvavimo kultūrą EIT gali aktyviai skatinti plačiąją visuomenę priimti ir pripažinti naujas inovacijas.

Taigi, EIT palaikys tiesioginį ryšį su valstybėmis narėmis ir kitais inovacijų grandinės suinteresuotaisiais subjektais. Tai bus naudinga abiem pusėms. Siekiant sudaryti sąlygas tokiam dialogui ir sistemingam dalijimuisi informacija, bus parengta tinkama priemonė dvipusei interaktyviai komunikacijai palengvinti – bus įsteigta EIT suinteresuotųjų subjektų platforma, vienijanti įvairius skirtingų sričių suinteresuotuosius subjektus. Suinteresuotieji subjektai – nacionalinės ir regionų valdžios institucijų atstovai, organizuotos interesų grupės ir individualūs verslo, aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sričių subjektai bei kitos suinteresuotosios žinių trikampio kraštinės. Suinteresuotųjų subjektų forumas įtrauktas į pakeistą EIT reglamentą, supradedamą prie SID.

Be to, aktyvus konsultavimasis su kitomis ES institucijomis, visų pirma su atitinkamomis Komisijos tarnybomis, jau ankstyvajame etape padės padidinti sąveiką su kitomis ES iniciatyvomis ir abipusį mokymąsi.

EIT:

- *įsteigs nuolat veikiančią EIT suinteresuotųjų subjektų forumą, kad palengvintų sąveiką su platesne žinių trikampio inovacijų bendruomene, įskaitant nacionalinės ir regionų valdžios institucijas, ir abipusį mokymąsi. Šiomis aplinkybėmis internetinė platforma gali padėti skatinti dalyvių sąveiką;*
- *sistemiškai bendradarbiaus su universitetų asociacijomis, verslo ir mokslinių tyrimų organizacijomis, taip pat organizacijų grupėmis, kaip keitimosi žiniomis ir rezultatu sklaidos platformomis;*
- *ras būdų, kaip dar labiau palengvinti EIT ir ŽIB sąveiką su kitomis ES iniciatyvomis. Tai galėtų būti metiniai EIT, ŽIB ir atitinkamų Europos Komisijos tarnybų posėdžiai.*

4. FINANSINIŲ POREIKIŲ NUSTATYMAS IR 2014–2020 M. FINANSAVIMO ŠALTINIAI

4.1. Pažangaus finansavimo modelio įtvirtinimas ŽIB

EIT sudarė originalų finansavimo modelį, pagrįstą bendrais jau įsteigtų labai stiprių organizacijų pranašumais ir ištekliais. EIT finansavimas veikia kaip katalizatorius ir padeda atsverti papildomus finansinius išteklius ir juos sutelkti iš įvairių viešųjų ir privačiųjų partnerių. Remdamasis tuo EIT suteiks vidutiniškai iki 25 proc. viso ŽIB finansavimo, o likusius 75 proc. reikėtų gauti iš kitų, ne EIT, šaltinių. Tai apima ŽIB partnerių nuosavas pajamas ir išteklius, viešąjį finansavimą nacionaliniu, regionų ir ES lygmeniu, visų pirma esamus ir būsimus struktūrinius fondus ir Mokslinių tyrimų ir inovacijų programą. Pastaruoju atveju ŽIB (arba kai kurie jų partneriai) kreipiasi dėl finansavimo laikydamosi atitinkamų programų taisyklių ir tokiomis pat sąlygomis, kokios taikomos kitiems paraiškų teikėjams. ŽIB partnerių įnašas nėra susijęs su tipišku dotacijos bendro finansavimo reikalavimu, o veikia būtiną sąlygą organizacijoms minimaliai prisidėti ir įnešti savo finansinį indėlį į ŽIB. Taikant šį „iš apačios į viršų“ principą užtikrinamas didelis ŽIB partnerių įsipareigojimas, suaktyvinamas investavimas ir skatinami struktūriniai ir organizaciniai pokyčiai tarp ŽIB partnerių ir dar platesnio masto pokyčiai. Pirmųjų ŽIB patirtis rodo, kad pramonė prisiima finansinius įsipareigojimus ir siekia įgyvendinti ŽIB verslo planus ir kad ŽIB biudžeto dalis,

gaunama iš pramonės partnerių, sudaro 20–30 proc. viso metinio ŽIB biudžeto. Be to, ŽIB pavyko gauti papildomą nacionalinį finansavimą, kuris kitoku atveju nebūtų gautas (pavyzdžiui, Vokietijos vyriausybė nusprendė švietimo iniciatyvos „Software Campus“ valdymą patikėti „ICT Labs“; šios iniciatyvos penkerių metų laikotarpio biudžetas yra 50 mln. EUR, biudžetas finansuojamas ir iš viešųjų, ir iš privačiųjų šaltinių).

EIT finansavimas numatytas tik *ŽIB papildomos naudos veiklai*, būtent veiklai, kuri leidžia integruoti žinių trikampio (švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų) politiką ir partnerius pačioje ŽIB ir tarp jų, laikantis ŽIB verslo planuose nustatytų tikslų ir prioritetų. Tai visų pirma yra ŽIB švietimo, verslumo ir verslo kūrimo projektai, kuriais didinamos investicijos į jau įtvirtintą veiklą (pavyzdžiui, jau vykdomus mokslinių tyrimų projektus). Iš EIT išaš turėtų būti finansuojama ŽIB administravimo, valdymo ir koordinavimo veikla.

Kol ŽIB pradeda veikti visu pajėgumu, būna įvairių jų plėtros etapų, ir kiekvieno etapo bendras biudžetas vis kitoks. Pačioje pradžioje ŽIB lėšų panaudojimo pajėgumai būna riboti, bet vėliau per kelerius metus tie pajėgumai gerokai padidėja.

Praėjus pradiniam dvejų metų laikotarpiui ŽIB biudžetas proporcingai didėja, ŽIB pajėgia iš esamų ir naujų partnerių per gana trumpą laiką sutelkti daug naujų išteklių. Kad būtų pasiekta pakankama kritinė masė ir daromas poveikis Europos lygmeniu, ŽIB, išibėgėjus veiklai, metinis biudžetas bus 250–450 mln. EUR, atsižvelgiant į kiekvienos ŽIB strategiją, partnerystę ir rinkos potencialą.

Nors tam tikra finansinė ŽIB priklausomybė nuo EIT išliks, jos bus skatinamos per vidutinės trukmės laikotarpį tapti tvarios, t. y. sumažinti priklausomybę nuo EIT finansavimo, kad galėtų labiau įsitvirtinti ir toliau plėstis. Tam tikrai ŽIB papildomos naudos veiklai, kai EIT investicijų grąža didelė, pavyzdžiui, švietimas, verslo kūrimas, koordinavimo centrai, plati aprėptis ir sklaida, EIT finansavimas bus toliau skiriamas.

Dabar EIT finansavimas ŽIB skiriamas tik dotacijomis. Per kitą daugiametės finansinės programos (2014–2020 m.) laikotarpį gali būti rasta naujų būdų, pavyzdžiui, galbūt bus naudojamos skolos ar nuosavybės priemonės. EIT, kaip ŽIB investuotojas, atidžiai stebės šiuos pokyčius ir skatins ŽIB pasinaudoti visomis tomis priemonėmis, ir, prireikus, palengvins ir koordinuos galimybes naudotis tomis priemonėmis.

4.2. EIT biudžeto poreikiai

2014–2020 m. EIT biudžete turi būti 3,1 mlrd. EUR, ir šis biudžeto poreikis pagrįstas trimis pagrindiniais elementais: būtinos išlaidos jau įsteigtų trijų ŽIB įtvirtinimui, laipsniška plėtra, kurios rezultatas bus naujos ŽIB 2014 ir 2018 m., ir sklaidos bei informacinė veikla, taip pat administracinės išlaidos.

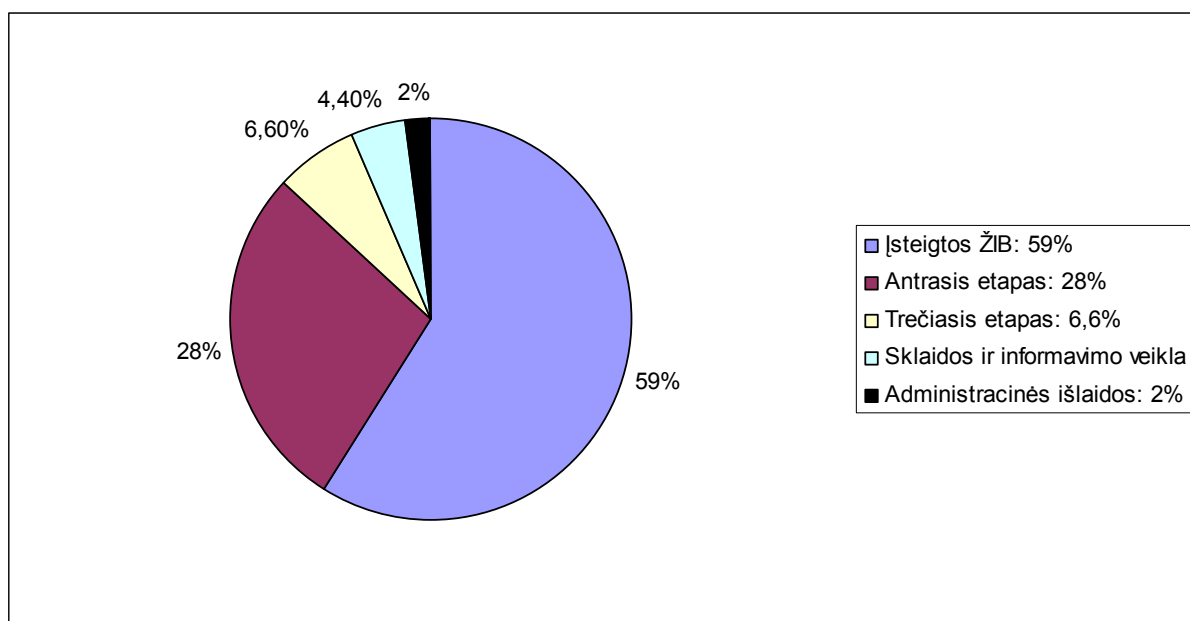
Numatoma, kad 2009 m. įsteigtoms ir jau visu pajėgumu veikiančioms ŽIB finansuoti bus skirta maždaug 1,69 mlrd. EUR (53,15 proc. viso EIT biudžeto); 1,01 mlrd. EUR (31,81 proc.) numatyti antrajam ŽIB etapui (steigimui ir plėtojimui), 259,75 mln. EUR (8,16 proc.) – per antrąjį etapą įsteigtoms ŽIB.

Todėl EIT biudžetą, numatytą ŽIB 2014–2020 m. laikotarpiui, sudaro 2,9 mlrd. EUR (93,13 proc. viso 2014–2020 m. EIT biudžeto). Tikimasi, kad dėl stipraus EIT sverto poveikio ŽIB sutelks dar 8.890 mlrd. EUR iš kitų viešųjų ir privačiųjų šaltinių.

EIT taip pat imsis įvairios sklaidos ir informavimo veiklos, pavyzdžiui, vykdys EIT stipendijų programą, dėl kurios jos veiklos poveikis visoje Europoje bus gerokai didesnis. Be to, bendros paramos ir stebėsenos tarnybos padidins ŽIB veiklos vertę ir veiksmingumą. Įgyvendindamas ir plėtodamas šią veiklą EIT turės laikytis strategijos, kuria siekiama didelio veiksmingumo, t. y. didžiausio poveikio taikant paprastus būdus. Šiai veiklai įgyvendinti reikia maždaug 141,76 mln. EUR (4,4 proc.) iš EIT biudžeto.

Jei EIT nori pirmasis sukurti naujus atviros inovacijų ir supaprastinamo modelius, jis turėtų tai atspindėti savo požiūryje į administravimą. EIT centrinės būstinės administracinė sistema turi būti supaprastinta, ir turi būti laikomasi strateginio požiūrio, kad prireikus reikia naudotis kompetencija, tačiau be reikalo nekuriant sudėtingų ir ilgalaikių struktūrų. Administracinės sąnaudos, apimančios būtinas darbuotojų, administracines, infrastruktūros ir veiklos išlaidas, ilgainiui neviršys 2,4 proc. EIT biudžeto. Dalį administracinių išlaidų padengia priimančioji šalis – Vengrija – iki 2030 m. pabaigos nemokamai suteikusi patalpas biurui ir iki 2015 m. pabaigos kasmet skirianti 1,5 mln. EUR darbuotojų sąnaudoms. Taigi, 2014–2020 m. administracinės sąnaudos bus maždaug 77 mln. EUR.

3 diagrama. Biudžeto schema

Tiksli schema pateikiama prie pasiūlymo iš dalies keisti EIT reglamentą pridedamoje finansinėje pažymoje.

Per kitą daugiametės finansinės programos laikotarpį EIT pirmiausia bus finansuojamas programos „Horizontas 2020“ įnašu, kuris, kaip numatoma, turėtų būti 2,8 mlrd. EUR. Be to, sumą, lygią maždaug 2,5 proc. viso EIT biudžeto, EIT skirs Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas – dalyvaujančiosios valstybės Europos ekonominės erdvės sprendimu.

1 priedas. Papildoma gamybos nauda

1. UŽDAVINYS

Vienas pagrindinių uždavinių, apibrėžtų Europos inovacijų darbotvarkėje ir spęstinių įgyvendinant programą „Horizontas 2020“, yra ES valstybių narių konkurencingumas pasaulinėje rinkoje. Vienas iš sektorių, kuriuose šis uždavinys ypač aktualus, yra gamyba.

Europos šalyse gamybos padėtis gana įtempta. Europos gamybos bendrovės susiduria su vis didesne kitų išsivysčiusių šalių konkurencija, maža gamybos savikaina besivystančiose šalyse, žaliavų stygiumi. Kartu yra daugiau veiksnių, dėl kurių gamybos sektorius kinta: naujos rinkos ir visuomenės reikmės, sparti mokslo ir technologijų pažanga, aplinkosaugos ir tvarumo reikalavimai.

Galimas šios problemos sprendimas – išplėtoti didelės vertės (arba papildomos vertės) gamybos pramonę. Šia sąvoka apibūdinama integruota sistema, įskaitant visą prekių ir produktų arba paslaugų gamybos, platinimo ir šalinimo, taikant į klientus ar naudotojus orientuotą inovacijų sistemą, ciklą. Užuoat konkuravę pirmiausia sąnaudomis, papildomą naudą kuriantys gamintojai tą vertę sukuria novatoriškais produktais arba paslaugomis, užtikrindami kompetenciją verslo procese, siekdami plataus prekės ženklo pripažinimo ir (arba) padėdami kurti tvarią visuomenę⁴.

Gamybos sektoriaus ekonominė, socialinė ir aplinkosauginė reikšmė didžiulė. 2010 m. gamybos sektorius sudarė 15,4 proc. ES BVP ir sukūrė daugiau kaip 33 milijonus darbo vietų⁵. Įtraukus elektros gamybą, statybą ir susijusias verslo paslaugas, šis skaičius padidėja iki 37 proc. Kartu, dėl gamybos susidarė maždaug 25 proc. visų Europoje susidarančių atliekų, 23 proc. visų Europoje išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir 26 proc. viso Europoje susidarančio NOx.

Turint tai omenyje, gana aišku, kad bendri gamybos srities tikslai yra padidinti Europos konkurencingumą pasaulinėje rinkoje ir išplėtoti tvaresnius ir aplinkai mažiau kenkiančius gamybos procesus.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Papildomos gamybos naudos srityje veikianti ŽIB padės siekti programos „Horizontas 2020“ prioritetų ir jos konkretaus tikslo „pakeisti šiandienines pramoninės gamybos formas tokiomis formomis, kurios būtų grindžiamos išsamesnėmis žiniomis, būtų tvarios, aprėptų kelis gamybos sektorius ir apdirbimo technologijas ir taip būtų sukuriama naujomis inovacijomis grindžiami produktai, procesai ir paslaugos“.

Ši ŽIB gebės sutelkti investicijų iš verslo sektoriaus, pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius įsipareigojimus, ir plėsti senas bei kurti naujas rinkas. Visų pirma ŽIB funkcija bus remti veiksmus, nustatytus Europos ateities gamybos technologijų platformoje:

⁴ Sąvoka pateikta „Sainsbury Review: The Race to the Top – Lord Sainsbury’s review of the UK Government’s Science and Innovation Policies“, 2007 m. spalio 5 d.

⁵ Eurostatas.

- papildomos vertės produktų ir paslaugų kūrimas;
- naujų verslo modelių kūrimas;
- pažangių gamybos inžinerijos procesų kūrimas;
- naujos su gamyba susijusios mokslo ir technologijų sritys;
- esamos mokslinių tyrimų ir švietimo infrastruktūros transformavimas siekiant sudaryti sąlygas pasaulinio lygio gamybai.

Kuriant naujus produktus, paslaugas, verslo modelius ir gamybos procesus reikėtų pabrėžti tvarumą, taip pat mažinti netaupų išteklių ir energijos naudojimą, kuo labiau didinti teigiamą poveikį aplinkai, tačiau kartu padėti didinti teigiamą poveikį ekonomikai ir visuomenei. Konkrečiai kalbant, toks ekologiškas požiūris reiškia taupiai energiją ir medžiagas vartojančius procesus ir mechanizmus, atsinaujinančiosios energijos šaltinių naudojimą ir (arba) pažangaus energijos valdymo diegimą, kad būtų galima gerokai sumažinti atliekų ir išmetamųjų teršalų kiekį. **Padėdamas plėtoti ir diegti tvaresnę, išteklius taupiau vartojančią ir galinčią konkuruoti gamybą, ŽIB galėtų paskatinti pramonės ir vartotojų elgsenos pokyčius ir pasiekti, kad poveikis būtų sistemingas.**

Papildomos gamybos naudos srityje veikianti ŽIB taip pat galėtų atlikti labai svarbų vaidmenį ir turėti didelį poveikį regiono lygmeniu. Pagrindiniai ŽIB uždaviniai regiono lygmeniu būtų skatinti sudaryti tarpusavyje susijusias regionines grupes, vietoje perduodant žinias ir bendradarbiaujant, plėtoti kompetenciją, susijusią su aukštos klasės gamybos technologijomis, plėtoti išmanymą, susijusį su gamybos technologijomis. Šiuo atžvilgiu, ypatingas dėmesys galėtų būti skiriamas regionams, labiau paveiktiems nykstančių gamybos pajėgumų, taip pat mažosioms ir vidutinėms įmonėms.

Viena didžiausių problemų siekiant minėtų tikslų yra **tinkamos kokybės ir aukštos kvalifikacijos darbo jėgos trūkumas.** Todėl ŽIB tektų labai svarbus vaidmuo – performuoti švietimo žemėlapi šioje srityje. Užmegzdama glaudesnius ryšius tarp tų, kam reikia įgūdžių, ir tų, kas teikia švietimo paslaugas, ŽIB skatintų bendrus antrosios pakopos studijų akademinius laipsnius, antrosios pakopos profesinį mokymą ir praktiką gamyklose.

Svarbus papildomos gamybos naudos ŽIB elementas taip pat bus pajėgumų didinimas. Tai susiję ne tik su labai kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla, bet ir su galimybe steigti ŽIB, kaip tarpdalykinių įgūdžių ir kompetencijos sąveikos ir skatinimo forumą, visų pirma leidžiantį sujungti įvairias pagrindines technologijas, kaip siūlo Didelio poveikio technologijų aukšto lygio grupė⁶.

Šioje srityje ŽIB turės galimybių sutelkti įvairius šio tarpdalykinio sektoriaus veikėjus ir suinteresuotuosius subjektus, įskaitant vertės grandinės tiekėjų ir vartotojų segmentus. Tai apima perdirbimo pramonę (pavyzdžiui, plieno ar cheminių medžiagų), tiesiogiai susijusią su papildomos gamybos naudos vertės grandine.

3. SAVEIKA SU KITOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

Minėto pobūdžio ŽIB papildys kelias kitas ES iniciatyvas, taip pat ir valstybių narių bei pramonės asociacijų lygmeniu.

Be jau minėtos Europos ateities gamybos technologijų platformos, ŽIB galėtų palaikyti ryšius su Europos pažangaus sistemų integravimo technologijų platforma, taip pat su bendra įterptųjų kompiuterinių sistemų technologijų iniciatyva. Bendradarbiavimo partneriai taip pat būtų viešojo ir privačiojo partnerystė ateities gamyklų klausimais, taip pat tam tikri pagal bendrąsias programas įgyvendinami projektai. ŽIB atsižvelgs į mokslinių tyrimų prioritetus ir veiksmų planus, apibrėžtus įgyvendinant Europos technologijų platformą, taip pat į tiriamąjį darbą, lig šiol atliktą šioje srityje įgyvendinant bendrą technologijų iniciatyvą, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir bendrųjų programų projektus.

Ryšiai taip pat bus palaikomi su Konkurencingumo ir inovacijų programos ekologinių inovacijų pateikimo rinkai projektais, kuriuos įgyvendinant įgyta patirties tvaresnės gamybos srityje. Ryšiai bus palaikomi ir su programa „Horizontas 2020“, ypač sprendžiant visuomenei iškilusį uždavinį „Su klimato kaita susijusi veikla, veiksmingas išteklių ir žaliavų naudojimas“. Galbūt galima sąveika su aplinkosaugos technologijų tikrinimo bandomąja programa, kuria siekiama skatinti didelės vertės aplinkosaugos technologijas, suteikiant jų veiklai trečiųjų šalių patvirtinimą.

Papildomos gamybos naudos srityje veikianti ŽIB, siekdama sinergijos efekto, taip pat galėtų bendradarbiauti su Europos technologijų mokslinių tyrimų taryba, kuri, kaip rekomenduoja Didelio poveikio technologijų aukšto lygio grupė, turėtų skatinti kompetenciją mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

Šioje srityje veikianti ŽIB papildytų tą veiklą, nes pagrindinį dėmesį skirtų tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant verslumo ugdymą.

4. IŠVADA

ŽIB, dėmesį sutelkianti į visų su gamyba susijusių suinteresuotųjų subjektų integravimą ir labai daug dėmesio skirianti švietimo darbotvarkės pertvarkymui šioje srityje, būtų labai tinkama spręsti minėtas problemas. ŽIB taip pat atitinka SID ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ji padeda spręsti didelę Europos ekonominę visuomenei iškilusį uždavinį (kad būtų padidintas ES valstybių narių konkurencingumas pasaulinėje rinkoje ir kad būtų padedama plėtoti tvaresnį bei aplinkai mažiau kenkiantį gamybos procesą) ir įgyvendinti pažangaus ir tvaraus augimo strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę;
- šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildo kitą ES veiklą šioje srityje;
- ŽIB gali remtis tvirtu pramonės sektoriumi ir būti patraukli tam sektoriui;
- ŽIB sudaro sąlygas atsirasti įvairiems produktams, paslaugoms ir verslo modeliams, be to, ji galės patenkinti skubų kvalifikuotų žmonių poreikį šiame sektoriuje;
- ŽIB laikosi sisteminio požiūrio, dėl to reikia tarpdalykinių metodų ir plėtoti naują švietimą, peržengiantį dalykų ribas;

- ŽIB sutelks puikių suinteresuotųjų subjektų, susijusių su moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir mokymu, ir kitokių atveju šie subjektai nesusitelktų;
- ŽIB padės išspręsti Europos paradoksą, nes kapitalizuos ES stiprią mokslinių tyrimų bazę ir ras naujoviškų metodų konkurencingesniam, tvaresniam ir išteklius efektyviau naudojančiam sektoriui užtikrinti.

2 priedas. Ateities maistas. Tvari tiekimo grandinė nuo išteklių iki vartotojų

1. UŽDAVINYS

Pasaulinėje maisto tiekimo grandinėje kyla sudėtingų uždavinių.

Kalbant apie paklausą, padėtį būtų galima apibūdinti taip – didėja pasaulio gyventojų skaičius, gerėja gyvenimo kokybė (visų pirma kylančios ekonomikos šalyse), todėl atsiranda įvairesnio ir kokybiškesnio maisto, o tam reikia papildomos maisto gamybos. Taigi, Jungtinės Tautos prognozuoja, kad iki 2050 m. maisto paklausa padidės maždaug 70 proc.⁷ Kartu, spartus bioenergetikos sektoriaus plėtimasis išryškina šalutinių produktų, gaunamų iš maisto gamybos proceso, paklausą.

Kalbant apie pasiūlą, dėl visuotinės klimato kaitos padidės spaudimas maisto gamybai ir maisto tiekimui. Be to, pasaulyje yra netvarių maisto gamybos sistemų. Jei padėtis nesikeis, pasaulinė maisto sistema toliau kenks aplinkai ir kels pavojų pasaulio pajėgumams ateityje gaminti maistą.

Šios problemos pirmiausia turėtų būti vertinamos vartotojų požiūriu ir turėtų būti atsižvelgiama į vartotojų problemas, nes gamybos varomoji jėga yra vartotojai ir rinkos. Per pastaruosius du dešimtmečius maisto vartojimas tapo gerokai sudėtingesnis. Vartotojai pageidauja įperkamų, įvairių, aukštos kokybės ir patogiai gaunamų maisto produktų, atitinkančių jų skonį ir poreikius. Vis didėja susirūpinimas dėl įvairių dalykų – nuo maisto saugos ir aplinkos apsaugos iki etinių klausimų, kaip antai sąžininga prekybos praktika ar gyvūnų gerovė, o dėl to didėja vartotojų grupių reikalavimai imtis politinių veiksmų. Galiausiai, maisto vartojimo įpročiai (taip pat ir maisto švaistymas) gali turėti stiprų poveikį vartotojų sveikatai ir gerovei, taip pat pirminei gamybai ir aplinkai.

Programoje „Horizontas 2020“ kalbama apie šį sudėtingumą ir apibrėžiami su šiuo sektoriumi susiję uždaviniai: reikia užtikrinti saugaus ir aukštos kokybės maisto ir ekologiškų produktų pasiūlą, tvarų biologinių išteklių valdymą, skatinti kaimų ir pakrančių vietovių plėtrą ir didinti Europos biopramonės konkurencingumą, kartu saugant žemės ir vandens ekosistemas, mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro, švelninant klimato kaitą ir prisitaikant prie jos ir skatinant išvengti atliekų susidarymo.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Tvaraus tiekimo grandinės ŽIB padės siekti programos „Horizontas 2020“ prioritetų, įvardytų visuomenei kylančio uždavinio „Maisto saugumas, tvarus žemės ūkis ir bioekonomika“ srityje.

Ši teminė sritis labai aktuali dar ir dėl poveikio ekonomikai ir visuomenei. Maisto saugos ir aprūpinimo maistu saugumas susijęs su beveik visais mūsų ekonomikos ir visuomenės sektoriais, ir dažnai prireikia reguliavimo veiksmų.

Maisto pramonė – didžiausias Europos gamybos sektorius, jo įtaka Europos platesnei ekonomikos plėtrai labai didelė. Nepaisant didelės Europos maisto ir gėrimų pramonės įtakos, jos konkurencingumui kyla grėsmė. Pastarąjį dešimtmetį, dėl kylančios ekonomikos šalių,

⁷ JT maisto ir žemės ūkio organizacija. 2009. *Pasaulinis žemės ūkis apie 2050 m.*

pavyzdžiui, Kinijos, Indijos ir Brazilijos, konkurencijos, Europai tenkanti pasaulinės rinkos dalis sumažėjo nuo 25 iki 21 proc. Europos maisto pramonei vis sunkiau konkuruoti vien kaina, ir, jei ji nori vėl padidinti savo dalį, turi siekti papildomos vertės kurdama sveikesnius, tvaresnius ir mažiau išteklių reikalaujančius produktus.

Reikia imtis veiksmų klimato kaitos poveikiui atspariai ir tvariai pasaulinei maisto sistemai užtikrinti, kartu patenkinant vis didėjančią maisto paklausą. Turint omenyje, kad mažėja dirbamos žemės, senka žuvų atsargos, reikia saugoti natūralią gamtinę aplinką ir žmonių sveikatą.

Pagrindinė šios srities ŽIB veikla bus sutelkta į maisto tiekimo grandinę. Toks veiklos sutelkimas labai gerai dera su holistiniu ŽIB požiūriu. Šis požiūris apima išteklių naudojimą pačioje grandinės pradžioje (trąšos ir pan.), maisto gamybą, apdirbimą, pakavimą ir platinimą, taip pat, grandinės gale, vartotojus, ir jie galbūt gali būti konkretus ŽIB prioritetas (maisto atliekų mažinimas, sveika mityba ir pan.). Tikslas – užtikrinti produktyvesnę ir veiksmingesnę maisto tiekimo grandinės sistemą, kartu didinant visų šios grandinės dalių tvarumą ir atsekamumą.

Su maisto tiekimo grandine susijusius uždavinius sprendžiant per ŽIB atsirastų galimybė ne tik spręsti Europai kylančius didžiausius uždavinius, bet ir **sutelkti investicijas ir pasiekti, kad verslo sektorius priimtų ilgalaikius įsipareigojimus**, būtent diegtų naujas ir naujoviškas technologijas, procesus ir žinias, kad padidintų tvarią maisto gamybą, perdirbimą, pakavimą ir platinimą, sumažintų atliekų ir skatintų geresnę mitybą. Laikydamosi tokio integracinio požiūrio šioje srityje veikianti ŽIB galės daryti įtaką pramonės požiūriui ir skatinti daugiau dėmesio skirti į vartotojus orientuotoms inovacijoms. Tai bus siejama su naujų verslo modelių ir rinkos strategijos, kuriais pagrindinis dėmesys skiriamas vartotojų poreikiams ir tendencijoms ir kurie grindžiami geresniu maisto grandinės išmanymu bei gali suderinti inovacijų ir technologijų galimybes su vartotojų interesais ir taip sudaryti naujų verslo galimybių, potencialu.

Šioje srityje veikianti ŽIB bus labai svarbi tuo požiūriu, kad **padės įveikti didžiulį visos maisto tiekimo grandinės susiskaidymą. ŽIB visoje grandinėje sieks kritinės masės, susijusios su aukštos kokybės moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir suinteresuotųjų subjektų mokymu.** Būsimų inovacijų koncepcijoje glaudžiai susiję visi grandinės elementai (pirminis sektorius, maisto gamyba, maisto perdirbėjai, mažmenininkai, maisto paslaugų teikėjai ir, iš dalies, vartotojai). Šiems uždaviniams spręsti ŽIB parengs būtinus **sisteminius ir tarpdalykinius metodus.**

Pagrindinė papildoma šioje srityje veikiančios ŽIB vertė bus jos vaidmuo **mažinant dabar jaučiamą įgūdžių ir žmogiškųjų išteklių stygių.** Manoma, kad beveik pusė Europos maisto ir gėrimų gamintojų jaučia mokslininkų ir kvalifikuotų darbuotojų stygių. Šiame sektoriuje tai kliūtis inovacijoms. ŽIB šią problemą spręs integruodama švietimą ir kitus žinių trikampio sektorius. Kartu ji sudarys galimybių skatinti studijas baigusius verslius žmones, galinčius kurti novatoriškas technologijas ir verslą. Toks sutelktas dėmesys į verslumą bus ypač svarbus maisto sektoriuje, kuriame veikia daug MVL.

Didžiausia su šioje teminėje srityje veikiančios ŽIB sėkme susijusi rizika yra susijusi su tuo, kad būtinos bendrosios inovacijų sąlygos, o ŽIB tiesiogiai jų nenustato. Didinant tvarumą visoje maisto tiekimo grandinėje gali prireikti tam tikrų reglamento pakeitimų, kad, pavyzdžiui, būtų galima internalizuoti maisto gamybos sąnaudas. Todėl šioje srityje veikianti

ŽIB turi palaikyti ryšius su kita ES ir valstybių narių vykdoma inovacijų politikos veikla (žr. kitą skyrių).

3. SAVEIKA SU KITOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

ES šiai sričiai skiria labai didelę dėmesį. ŽIB padės spręsti programoje „Horizontas 2020“ nustatytą visuomenei iškilusį uždavinį „Maisto saugumas, tvarus žemės ūkis ir bioekonomika“. ŽIB visų pirma sieks sąsajos su siūloma Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partneryste. Nors pastarosios dėmesio centras bus šiuolaikiškiausių mokslinių tyrimų ir praktinių inovacijų jungimas, ŽIB pirmiausia papildys pagrindinių veikėjų, pavyzdžiui verslininkų ir vartotojų, švietimą. Veiklą reikia derinti ir su bendro programavimo iniciatyva „Žemės ūkis, aprūpinimas maistu ir klimato kaita“, kurią įgyvendinant nacionalinės mokslinių tyrimų pastangos bus sutelktos į žemės ūkio, miškininkystės ir žemės naudojimo sektorius, kad būtų integruojamas prisitaikymas, švelninimas ir aprūpinimas maistu. Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas skatins žuvininkystės ir akvakultūros aplinkosauginį ir socialinį tvarumą ir pabrėš poreikį naujus verslumo igūdžius sieti su šios srities techniniais pokyčiais, atsižvelgiant į vartotojų elgseną ir sudarant sinergijos galimybes. Be to, veiklą galbūt bus galima derinti su bendro programavimo iniciatyvomis „Sveikas maistas sveikam gyvenimui“ ir „Mokslinių tyrimų klimato srityje jungimas Europoje“, taip pat su susijusių sričių Europos technologijų platformomis (visų pirma „Maistas – tai gyvybė“), veikiančiomis įgyvendinant įvairius Septintosios pagrindų programos projektus. Panašiai, ryšiai bus palaikomi su Konkurencingumo ir inovacijų programos ekologinių inovacijų pateikimo rinkai projektais, kuriuos įgyvendinant viena iš prioritetinių sričių yra maistas ir gėrimai. Ryšiai bus palaikomi ir su programa „Horizontas 2020“, ypač sprendžiant visuomenei iškilusį uždavinį „Su klimato kaita susijusi veikla, veiksmingas išteklių ir žaliavų naudojimas“.

Šioje srityje ŽIB papildys šią veiklą, nes dėmesys bus sutelktas į tarpdalykinę veiklą žinių trikampyje, didelę svarbą teikiant novatoriškiems produktams ir paslaugoms, verslumo švietimui ir vartotojų klausimams.

4. IŠVADA

Į maisto grandinę dėmesį sutelkianti ŽIB labiausiai tinka minėtiems uždaviniams spręsti. ŽIB taip pat atitinka ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiausią ekonominę visuomenei iškilusį uždavinį (reikia imtis veiksmų klimato kaitos poveikiui atspariai ir tvariai maisto sistemai užtikrinti, kartu patenkinant vis didėjančią maisto paklausą, turint omenyje, kad mažėja dirbamos žemės, reikia saugoti natūralią gamtinę aplinką ir saugoti žmonių sveikatą) ir padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su klimatu ir energetika, užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildo kitą ES veiklą maisto sektoriuje, visų pirma Europos žemės ūkio našumo ir tvarumo inovacijų partnerystę;
- ŽIB gali sutelkti investicijas, sudaryti galimybes kurti įvairius naujus produktus ir paslaugas ir pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius įsipareigojimus, būtent diegtų naujas ir naujoviškas technologijas, procesus ir žinias, kad padidintų

tvarią maisto gamybą, perdirbimą, pakavimą ir platinimą, sumažintų atliekų ir skatintų geresnę mitybą;

- ŽIB daro ilgalaikį ir sisteminių poveikį, matuojamą pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų ir naujų verslų; ŽIB skatins naujų technologijų plėtrą ir veiksmingesnes bei tvaresnes gamybos sistemas;
- ŽIB siekia įveikti didžiulį visos maisto tiekimo grandinės susiskaidymą didindama atsekamumą ir visoje grandinėje sieks kritinės masės, susijusios su aukštos kokybės moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir suinteresuotųjų subjektų mokymu;
- taigi ŽIB reikalinga tarpdalykinė veikla, apimanti įvairias žinių sritis, pavyzdžiui, agronomiją, ekologiją, biologiją, chemiją, mitybą ir socialinę ekonomiką;
- ŽIB spręs Europos paradoksą, nes ras naujų novatoriškų būdų tvaresnei ir veiksmingesnei tiekimo grandinei ir aprūpinimo maistu saugumui užtikrinti.

3 priedas. Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijos

1. UŽDAVINYS

Nustatyta, kad sveikata, demografiniai pokyčiai ir gerovė yra didžiausi visuomenei iškilę uždaviniai, ir jie bus sprendžiami įgyvendinant programą „Horizontas 2020“. Bendrieji visų veiksmų, kuriais bus siekiama spręsti šį uždavinį, tikslai turėtų būti pagerinti bet kokio amžiaus Europos piliečių gyvenimo kokybę ir išlaikyti ekonominę sveikatos ir socialinės apsaugos sistemų tvarumą didėjant sąnaudoms, mažėjant žmoniškųjų išteklių ir žmonėms tikintis geriausios galimos priežiūros.

Su sveikatos ir socialinės apsaugos sektoriumi susijusių uždavinių yra daug ir jie glaudžiai tarpusavyje susiję. Jie labai įvairūs – chroniškos ligos (širdies ir kraujagyslių, vėžys, diabetas), antsvoris ir nutukimas, infekcinės (ŽIV / AIDS, tuberkuliozė) ir neurodegeneracinės ligos (jos sunkėja visuomenei vis sparčiau senstant), socialinė atskirtis, prastesnė gerovė, didesnė pacientų priklausomybė nuo formaliosios ir neformaliosios priežiūros, dauginis įvairių aplinkos veiksnių poveikis, kurio ilgalaikės pasekmės sveikatai dar nežinomos. Be to, dėl naujų faktų, produktų ir paslaugų taikymo, naudojimo ir diegimo kliūčių nepavyksta veiksmingai spręsti tų uždavinių.

Programoje „Horizontas 2020“ atsakas į šiuos uždavinius apibrėžtas kaip siekis, remiant mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą, visiems užtikrinti geresnę sveikatą, gyvenimo kokybę ir bendrą gerovę. Vykdam šią veiklą dėmesys bus sutelktas į sveikatos priežiūrą ir išsaugojimą visą gyvenimą, taip pat į ligų prevenciją, gebėjimo gydyti ir valdyti ligas ir negalią didinimą, aktyvaus senėjimo palaikymą, pastangas kurti tvarų ir veiksmingą priežiūros sektorių.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijų srityje veikianti ŽIB padės įgyvendinti programos „Horizontas 2020“ prioritetus, susijusius su visuomenei iškilusiu uždaviniu „Sveikata, demografinės permainos ir gerovė“.

Ši teminė sritis labai aktuali visuomenės ir viešosios politikos požiūriu. Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo klausimai susiję su beveik visais mūsų ekonomikos ir visuomenės sektoriais, ir dažnai prireikia reguliavimo veiksmų. Sveikatos ir socialinės apsaugos sektorius labai svarbus ir socialiniu bei ekonominiu požiūriu, nes tai vienas iš sektorių, kuriems išleidžiama daugiausiai pinigų (valstybės ir privačių)⁸; šis sektorius ne tik sudaro sąlygas ekonominėms ir technologinėms inovacijoms, bet ir turi didelį socialinių inovacijų potencialą.

Socialinis ir ekonominis aktualumas didelis dar ir dėl to, kad Europai naudingas stiprus farmacijos sektorius ir gerai išplėtotos sveikatos ir socialinės apsaugos sistemos, suteikiančios darbo vietas milijonams žmonių visoje ES. Šis sektorius taip pat vienas didžiausių pažangiųjų technologijų gamybos sektorių ES. Šių sričių augimo potencialas labai didelis, nes senėjanti

⁸ Išlaidos sveikatai kiekvienoje šalyje skiriasi. BVP dalis svyruoja nuo 1,1 iki 9,7 proc., bendrųjų valstybės išlaidų dalis – nuo 4 iki daugiau kaip 18 proc. MTTP intensyvumas su sveikata susijusiuose sektoriuose didelis: medikamentai ir biotechnologijos gerokai pralenkia bet kurį kitą sektorių (15,9 proc.); sveikatos priežiūros įrangos ir paslaugų procentas taip pat labai didelis (6,8 proc.).

visuomenė reiškia, kad didėja bendra priežiūros ir savarankiškai gyventi leidžiančių produktų ir paslaugų paklausa.

Svarbūs tampa ir kiti sektoriai, pavyzdžiui, turizmo. Didžiąją dalį senėjančios visuomenės sudaro karta, įpratusi ir tebenorinti keliauti, pageidaujanti aukštos kokybės paslaugų, taigi, vis didėja prieinamų paslaugų poreikis (transportas, viešbučiai, pramogos ir pan.). Lengviau prieinamos turizmo paslaugos gali padidinti viso sektoriaus konkurencingumą, tai paskatintų didesnę senėjančių gyventojų įtrauktį.

Verta paminėti ir tai, kad **pasaulinio lygio moksliniai tyrimai ir švietimas šioje srityje naudingi ES**. Daugelyje ES šalių yra labai gera mokslinių tyrimų infrastruktūra ir institucijos, galinčios į planuojamą EIT veiklą pritraukti pramonę.

Su sveika gyvensena susiję uždaviniai svarbūs visoje Europoje. Kad ŽIB galėtų pateikti sprendimų, reikia **intensyvaus labai gerų, daugiadalykių ir daugiasektorinių grupių bendradarbiavimo su visų žinių trikampio** (mokslinių tyrimų, verslo ir švietimo) sektorių dalyviais. Šioje teminėje srityje veikianti ŽIB papildomos vertės suteiks tuo, kad **inovacijų ir aukštojo mokslo veiklą susies su jau esama labai gera mokslinių tyrimų baze**. Didelį dėmesį ŽIB skirs **aukštojo mokslo programoms, naujų įgūdžių** (reikalingų, pavyzdžiui, technologijų plėtrai ir senyvo amžiaus žmonių priežiūrai) **plėtojimui, verslumo aspektų stiprinimui**, siekiant **skatinti labai verslios darbo jėgos plėtrą šioje srityje, remti naujų produktų ir paslaugų kūrimą ir stiprinti esamas ar net kurti naujas vertės grandines**. Potencialių produktų ir paslaugų, kuriuos būtų galima sukurti ŽIB, pavyzdžiai platesni negu **vien technologijų programos** (programos, kurias įgyvendinant nagrinėjami, koduojami, standartizuojami ir aiškinami duomenys tokiose srityse kaip vėžys, kraujagyslių ir širdies ligos; arba rizikos vertinimo ir ankstyvo diagnozavimo priemonės) ir galėtų paskatinti **socialines inovacijas** ir naują koncepciją, gerinančią, pavyzdžiui, gyvenimo būdo valdymą ir mitybą, skatinančią aktyviai ir savarankiškai gyventi amžiui palankioje aplinkoje ar išlaikyti ekonomiškai tvarias priežiūros sistemas.

Dėmesį sutelkusi į sisteminius Europos sveikatos ir socialinės apsaugos sistemų aspektus ir paramą ankstyvam senėjimui, šioje teminėje srityje veikianti ŽIB taip pat skatins labiau bendradarbiauti dideles ir mažesnes, labiau specializuotas įmones, kad būtų didesnis žinių judėjimas. Be to, konkreti papildoma nauda, kurią šioje srityje galėtų suteikti ŽIB, galėtų būti inovatyvios partnerystės kūrimas vietos lygmeniu, ir tai labai svarbu paslaugų sektoriuje.

Taigi, laikydamasi integruoto požiūrio į žinių trikampį, sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijų srityje veikianti ŽIB būtų **pagrindinė Europos paradokso sprendėja**: padidintų ES mokslinių tyrimų naudą ir šį turtą transformuotų į novatoriškus produktus ir paslaugas, naujas verslo galimybes ir rinkas.

Didžiausia su šioje teminėje srityje veikiančios ŽIB sėkme susijusi rizika daugiausia susijusi su tuo, kad būtinos pagrindinės inovacijų ir politikos reglamentavimo sąlygos, dėl kurių reikėtų tam tikro adaptavimo, tačiau ŽIB tiesiogiai su tuo nesusijusi⁹. Todėl ŽIB šiais klausimais turi palaikyti ryšius su kita vykdoma ES ir valstybių narių inovacijų politikos veikla (žr. kitą skyrių).

⁹ Pavyzdžiui, kalbant apie pacientų galimybes gauti kokybiškų vaistų, terminas pratęstas dėl teisės akto, kuriuo rinkoje patvirtinami nauji vaistai, nes daugiau laiko skirta bandymams ir sertifikavimui, taip pat kainų nustatymui ir kompensavimo būdams.

3. SĄVEIKA SU KITOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

Su sveikata ir aktyviu senėjimu susiję dalykai remiami daugeliu ES iniciatyvų. Tokios iniciatyvos apima ne tik sveikatos sektorių, bet ir labai plačias politikos sritis, pavyzdžiui ekonomiką, saugumą ir aplinką. Todėl jos netiesiogiai padeda siekti tokių strategijos „Europa 2020“ tikslų kaip MTTP ir inovacijos, užimtumas ir socialinė įtrauktis.

Sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo inovacijų srityje veikianti ŽIB seiks glaudžios sąveikos su bandomąja Europos inovacijų aktyvaus ir sveiko senėjimo srityje partneryste. ŽIB atsižvelgs į konkrečius veiksmus, nustatytus Europos inovacijų partnerystės strateginiame inovacijų plane, ir padės siekti jų tikslų. ŽIB papildys pagrindinių veikėjų švietimą ir mokymą, taip pat sukurs unikalų struktūrizuotą specialistų tinklą, galintį nustatyti pagrindines sąlygas ir geriausią praktiką, susijusią su politiniais, reguliavimo ar standartizavimo klausimais, darančiais poveikį šiame sektoriuje. Įgyvendinant Europos investicijų partnerystę, šioje srityje veikianti ŽIB gali padėti vykdyti e. sveikatos pirmaujančios rinkos iniciatyvą, kuria siekiama skatinti inovatyvių e. sveikatos sprendimų rinką pasitelkiant politikos priemones (standartizavimo, sertifikavimo sistemas ir viešuosius pirkimus).

Siekiant paskatinti Alzheimerio ligos ir kitų neurodegeneracinių ligų mokslinius tyrimus veikla bus derinama ir su bendra programavimo iniciatyva, o drauge su bendra programavimo iniciatyva „Ilgesnis gyvenimas, geresnis gyvenimas“ bus sprendžiami su demografinių pokyčių potencialu ir iššūkiais susiję klausimai. Šioje srityje veikianti ŽIB spartins ir skatins aukštos kokybės viešųjų mokslinių tyrimų, sutelktai vykdomų įgyvendinant šias bendras programavimo iniciatyvas, panaudojimą ir taip mažins inovacijų žemėlapių fragmentiškumą.

Siekdama padidinti galimybes perduoti technologijas ir jas komercinti, ši ŽIB taip pat remsis pagrindinių bendros naujoviškų vaistų technologijų iniciatyvos, taip pat gausių bendrosios programos mokslinių tyrimų, vykdomų šioje teminėje srityje (pavyzdžiui, sveikatos mokslinių tyrimų programa arba IRT tiriamoji veikla sveikatos ir senėjimo srityje), rezultatais ir pavers juos kapitalu pasitelkdama geriausius verslininkus. Be to, savo veiklą ji derins su bendra programos „Kasdienį gyvenimą palengvinanti aplinka“ ir Konkurencingumo ir inovacijų programa.

Apibendrinant galima pasakyti, kad šioje srityje veikianti ŽIB papildytų tą veiklą, nes pagrindinį dėmesį skirtų tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant novatoriškus produktus ir paslaugas bei verslumo ugdymą.

4. IŠVADA

ŽIB, dėmesį sutelkianti į platesnius inovacijų, kuriomis siekiama sveikos gyvensenos ir aktyvaus senėjimo, klausimus, atitinka ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiausią visuomenei iškilusį ekonominį uždavinį (gera sveikata ir visų gerovė visą gyvenimą, kartu išlaikant ekonomiškai tvarias priežiūros sistemas) ir padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildo kitą ES veiklą sveikatos ir socialinės apsaugos srityse, visų pirma Europos inovacijų aktyvaus ir sveiko senėjimo srityje partnerystę;

- ŽIB gali remtis stipria mokslinių tyrimų baze, tvirtu pramonės sektoriumi ir būti patraukli tam sektoriui; ŽIB gali sutelkti investicijas, sudaryti galimybes kurti įvairius naujus produktus ir paslaugas ir pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius įsipareigojimus;
- ŽIB spręs Europos paradoksą, nes pavers kapitalu stiprią ES mokslinių tyrimų bazę ir ras novatoriškų būdų Europos piliečių gyvenimo kokybei pagerinti ir ekonominiam sveikatos ir socialinės apsaugos sistemų tvarumui išlaikyti;
- ŽIB daro ilgalaikį ir sisteminių poveikį, matuojamą pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų ir naujų verslų; ŽIB skatins naujų technologijų plėtrą ir socialines inovacijas;
- ŽIB siekia įveikti didžiulį viso sveikatos ir socialinės apsaugos sektoriaus susiskaidymą, ir visame sektoriuje sieks kritinės masės, susijusios su puikiais moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir suinteresuotųjų subjektų mokymu;
- ŽIB laikosi sisteminio požiūrio, taigi jai reikalinga tarpdalykinė veikla, apimanti įvairias žinių sritis, pavyzdžiui, mediciną, biologiją, psichologiją, ekonomiką, sociologiją, demografiją ir IRT.

4 priedas. Žaliavos¹⁰ – tvarus žvalgymas, gavyba, gamyba ir perdirbimas

1. UŽDAVINYS

Šiuolaikinė visuomenė visiškai priklauso nuo galimybių gauti žaliavų. Galimybė gauti įperkamus žaliavų labai svarbi siekiant veiksmingo ES ekonomikos veikimo. Tačiau dėl to, kad mažėja baigtinių gamtos išteklių, daugėja gyventojų ir išsivysčiusiame pasaulyje sparčiai didėja suvartojimo lygis, vis labiau didėja žaliavų ir gamtos išteklių paklausa. Šie veiksniai, kaip ir daugelis kitų veiksnių, skatina numatytą gamtos išteklių suvartojimo didėjimą per ateinančius dešimtmečius.

Kaip pabrėžta Tausaus išteklių naudojimo veiksmų plane ir programoje „Horizontas 2020“, turėtume siekti užtikrinti galimybes gauti žaliavų, kurių reikia Europos ekonomikai ir mūsų gerovei, kartu siekiant veiksmingai išteklius naudojančios ekonomikos, patenkinančios daugėjančių gyventojų poreikius neperžengiant baigtinės planetos ekologinių ribų.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Ši teminė sritis labai aktuali **dėl poveikio ekonomikai ir visuomenei**. Pasaulio ekonomikai labai svarbu žaliavos ir gyvenimo kokybė. Veiksmingesnis energijos vartojimas bus labai svarbus Europoje užtikrinant ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. Tai suteiks didelių ekonominių galimybių, padidins našumą, sumažins sąnaudas ir padidins konkurencingumą.

Nors ES gilios mokslinių tyrimų tradicijos ir yra įvairių kompetencijos centrų, daug daugiau galėtų būti padaryta, kad šioje prioritetinėje srityje tai būtų paversta kapitalu. ŽIB tam labai tiks.

Derindama savo veiklą su kita ES veikla, šioje srityje veikianti ŽIB turėtų **sutelkti dėmesį į žinių centro ir akademinės, techninės ir praktinio švietimo bei mokslinių tyrimų patirties centro plėtojimą** tausios paviršinės, požeminės ir gelminės kasybos, žaliavų valdymo, perdirbimo technologijų, žaliavų pakeitimo ir geopolitinės prekybos srityse. Šie centrai veiktų kaip Europos šių sričių kompetencijos centrų tarpininkai ir tarpuskaitys namai ir administruotų ES pramonei strateginės svarbos turinčią mokslinių tyrimų programą. Dėl šios priežasties ir siekiant kuo labiau padidinti veiksmų poveikį ir išvengti kitos ES veiklos dubliavimo, įskaitant Europos inovacijų žaliavų srityje partnerystę, ŽIB žmogiškojo kapitalo (pavyzdžiui, mokymo, švietimo) srityje papildys naujoviškų technologijų bandomuosius veiksmus (pavyzdžiui, parodomąsias gamyklas) žemės ir jūrų žvalgymo, gavybos, apdirbimo, surinkimo ir perdirbimo srityse. Kartu, tai galėtų apimti tikslus tapti technologijų pradininku, sukuriant bandomąsias sistemas ir demonstracinius inovacinius procesus ir sprendimus, įtraukiant, pavyzdžiui, ekonomiškai patrauklių ir tvarių alternatyvių ES strateginės svarbos turinčių žaliavų naudojimą. Taigi, tai gali paskatinti **esamų rinkų plėtimąsi ir naujų kūrimą**, būtent tausios gavybos ir apdirbimo, žaliavų valdymo, perdirbimo technologijų ir žaliavų pakeitimo kitomis srityse. Reikės įvertinti poveikį pažeidžiamoms buveinėms, pavyzdžiui, Arktikos, ir rasti novatoriškų ir ekonomiškų prisitaikymo ir rizikos prevencijos priemonių.

¹⁰

Šiame dokumente bus vartojama siauresnė „neenergetinių ir ne žemės ūkio žaliavų“ apibrėžtis, kad būtų išvengta jau veikiančių klimato kaitos ir energetikos ŽIB ir kitų būsimų ŽIB prioritetinių sričių, pavyzdžiui, maisto, dubliavimo.

Šioje srityje veikianti ŽIB bus labai svarbi siekiant įveikti kliūtis, kurių atsiranda dėl technologijų stygiaus. Papildomoms technologijoms, galinčioms pakeisti tradicinių mineralų ir žaliavų vertės grandinės formą, diegti reikalingos techninės inovacijos. Tai sritis, kurioje reikia daugiau pastangų naujiems procesams sukurti ir šioje srityje esamoms žinioms optimizuoti ir komercinti. Verslumas šiai ŽIB padės spręsti šią problemą.

Dar vienas ŽIB papildomos vertės elementas yra jos indėlis **sprendžiant su ribotomis galimybėmis kurti tinklus susijusias problemas**. Iš tikrųjų, iš esmės kitoks įvairių mokslinių tyrimų sričių pobūdis reiškia, kad galimybės sutikti mokslininkus skirtingose dalykinėse srityse, ir turėti naudos iš bendrų idėjų ir bendradarbiavimo, kurio reikės diegiant pigesnius ir veiksmingesnius mažai anglies dioksido išmetančių ir aplinkai nekenkiančių technologijų sprendimus, yra ribotos. **Pašalinti šiuos trūkumus padėtų tinklų kūrimas ŽIB viduje, sutelkiant visoms trims žinių trikampio kraštinėms atstovaujančius suinteresuotuosius subjektus visoje vertės grandinėje.** Tai suteiktų galimybių išplėsti technologijų, žinių bei praktinės patirties perdavimą ir suteiktų mokslininkams, studentams ir verslininkams žinių ir įgūdžių, būtinų inovatyviems sprendimams rasti ir juos paversti naujomis verslo galimybėmis.

3. SAŲVEIKA SU KITOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

ES nustatė, kad šioje srityje kyla didžiulių uždavinių. ŽIB padėtų įgyvendinti programą „Horizontas 2020“, būtent spręsti visuomenei iškilusius uždavinius, susijusius su žaliavų tiekimu ir tausiu išteklių naudojimu. Tai padėtų įgyvendinti siūlomą Europos inovacijų partnerystę žaliavų srityje. Europos inovacijų partnerystė žaliavų srityje bus sudarytas bendras pagrindas, kuriuo vadovaujantis tampa paprasčiau suderinti aktualius pasiūla ir paklausa grindžiamus mokslinius tyrimus bei inovacijų priemones ir politikos sritis ir jiems sąveikauti. Tai apims į technologijas orientuotą veiklą, taip pat bendrų sąlygų ir patikimų politinių, reglamentavimo arba standartizavimo aspektų, turinčių įtakos atitinkamam sektoriui arba uždaviniui, nustatymą. Šioje srityje veikianti ŽIB papildys pagrindinių veikėjų švietimą, taip pat sukurs unikalų struktūrizuotą specialistų tinklą. Ši ŽIB bus tvirtas kitos su inovacijomis susijusios veiklos, vykdomos įgyvendinant EIP veiklą, pagrindas. Tos veiklos sėkmė labai priklausys nuo žmogiškojo kapitalo. ŽIB taip pat turės galimybių padėti EIP nustatyti bendrąsias sąlygas ir gerąją praktiką politikos, reguliavimo ar standartizavimo srityse, turinčiose poveikį sektoriui. ŽIB taip pat labai remsis įvairių mokslinių tyrimų projektu, pagal 7-ąją bendrąją programą įgyvendinamų šia tema, rezultatais ir pavers juos kapitalu. Tai ypač pasakytina apie projektus, įgyvendinamus tokiose teminėse srityse kaip nanomokslas, nanotechnologijos, žaliavos ir naujos gamybos technologijos bei aplinkosauga.

Panašiai, ryšiai bus palaikomi su Konkurencingumo ir inovacijų programos ekologinių inovacijų pateikimo rinkai projektais, kuriuos įgyvendinant viena iš prioritetinių sričių yra žaliavų perdirbimas. Ryšiai bus palaikomi ir su programa „Horizontas 2020“, ypač sprendžiant visuomenei iškilusį uždavinį „Su klimato kaita susijusi veikla, veiksmingas išteklių ir žaliavų naudojimas“.

Šioje srityje veikianti ŽIB papildytų tą veiklą, nes pagrindinį dėmesį skirtų tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant inovatyvius produktus ir paslaugas bei verslumo ugdymą.

4. IŠVADA

Šioje srityje veikianti ŽIB labai tinkama nurodytiems uždaviniams spręsti. ŽIB taip pat atitinka SID ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiausią ekonominį visuomenei iškilusį uždavinį (reikia rasti inovatyvių sprendimų pigesnės, mažai anglies dioksido išmetančios ir aplinkai nekenkiančios žaliavų žvalgybos, gavybos, apdirbimo ir perdirbimo srityse) ir padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su klimatu ir energetika, užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildo kitą ES veiklą žaliavų srityje, visų pirma Europos žaliavų inovacijų partnerystę;
- todėl ŽIB gali sutelkti investicijas iš verslo sektoriaus ir sudaryti galimybes kurti įvairius naujus produktus ir paslaugas, būtent tausios gavybos ir apdirbimo, žaliavų valdymo, perdirbimo technologijų ir žaliavų pakeitimo kitomis srityse;
- ŽIB daro ilgalaikį ir sisteminių poveikį, matuojamą pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų ir naujų verslų; ji ypač suteikia galimybių kurti socialinę vertę, nes stengiasi siekti tvarumo per visą produkto gyvavimo ciklą tikslo, t. y. tausiau naudoti žaliavas ir veiksmingai didinti žaliavų perdirbimą ir regeneravimą;
- ŽIB daug dėmesio skiria švietimui, o kitose iniciatyvos dėmesys švietimui per menkas. Ji sutelks kritinę puikių suinteresuotųjų subjektų, susijusių su moksliniais tyrimais ir inovacijomis, masę;
- taigi ŽIB reikalinga tarpdalykinė veikla, apimanti įvairias žinių sritis, pavyzdžiui, geologiją, ekonomiką, aplinkosaugos mokslus, chemiją, mechaniką ir įvairias pramonės sritis (statybą, automobilių pramonę; aviacijos ir kosmoso pramonę; įrenginius ir įrangą, atsinaujinančiąją energiją);
- ŽIB spręš Europos paradoksą, t. y. tai, kad Europos mokslinių tyrimų bazė stipri, o inovacijų veikla šioje srityje silpna; ŽIB suteikia galimybių kurti inovacijas, susijusias su tausia kasyba ir žaliavų valdymu; žaliavų pakeitimas kitomis ir perdirbimas gali paskatinti tolesnius sektoriaus pokyčius ir išplėsti investicinę veiklą kuriant naujus produktus, paslaugas ir tiekimo grandinės veikimo būdus.

5 priedas. Pažangi ir saugi visuomenė

1. UŽDAVINYS

Vienas didžiausių uždavinių, spęstinių įgyvendinant programą „Horizontas 2020“, – poreikis ugdyti saugią Europos visuomenę, atsižvelgiant į tai, kad didėja viso pasaulio tarpusavio priklausomybė ir žengiama į skaitmeninės visuomenės erą.

Šiandienos visuomenė susiduria su didžiuliais saugumo uždaviniais, ir jų mastas bei sudėtingumas vis didėja. Šie uždaviniai kyla dėl įvairių dalykų – organizuoto nusikalstamumo, terorizmo, kelias valstybes apimančios nelegalios veiklos, taip pat gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių, o tai kelia pavojų ir destabilizuoja pagrindinius mūsų visuomenės principus. Be to, kibernetinės atakos ir privatumo pažeidimai kelia pavojų visam interneto veikimui ir visoms jame teikiamoms paslaugoms. Palaikant ES uždavinių sprendimo politiką reikia imtis veiksmų ir saugumo sektoriuje diegti inovacijas. Šiems saugumo uždaviniams spręsti, būtina imtis veiksmų ir panaudoti informacinių ir ryšių technologijų ir susijusių paslaugų potencialą. Tikslas – naikinti Europos saugumo spragas kuriant ir diegiant novatoriškus IRT sprendimus, padedančius kovoti su sunkiais nusikaltimais, organizuotu nusikalstamumu (taip pat su kibernetiniais nusikaltimais) ir terorizmu, užkirsti tam kelią ir švelninti padarinius, stiprinti mūsų išorės sausumos ir jūrų sienų valdymą, didinti atsparumą gaivalinėms ir žmogaus sukeltoms nelaimėms, pavyzdžiui, miškų gaisrams, žemės drebėjimams, potvyniams ir audroms. Šis tikslas taip pat apims IRT technologijų, priemonių ir paslaugų kūrimą siekiant užkirsti kelią kibernetinėms atakoms ir IRT infrastruktūrų gedimams, valdyti juos ir atsigauti po jų, didinti pasitikėjimą ir saugumą internete, saugoti privatumą, tapatybę ir privačius duomenis. Kadangi tai yra įvairių politikos sričių prioritetas, šių tikslų reikėtų siekti kartu paisant etikos, privatumo ir pagrindinių piliečių teisių.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Saugumas yra labai aktualus ir politiniu bei socialiniu ir ekonominiu požiūriu. Viešosios politikos požiūriu, tinkamo saugumo lygio išlaikymas bet kurioje visuomenėje gali būti laikomas pagrindine būtina aplinkos, kurioje asmenys ir įmonės motyvuojami vykdyti savo veiklą, kūrimo sąlyga. Skaitmeninės bendrosios rinkos kūrimas priklauso nuo naudotojų pasitikėjimo sandorių saugumu, jų duomenų vientisumo ir privatumo bei tapatybės apsaugos. Šios srities politikos aktualumas pastaraisiais metais gerokai padidėjo dėl su pasauliniu terorizmu susijusių įvykių, per gaivalines ir žmogaus sukeltas nelaimes vis daugiau žūvančių žmonių ir sunaikinamo turto.

Ši sritis svarbi ne tik dėl visuomenės intereso, bet ir socialiniu ir ekonominiu požiūriu. Apskaičiuota, kad pasaulio saugumo sprendimų (neįskaitant gynybos) rinkos vertė 2009 m. buvo 45 mlrd. EUR, ir tikimasi, kad 2020 m. jos vertė padidės iki daugiau kaip 87 mlrd. EUR (augimas didesnis kaip 6 proc. per metus)¹¹. Visame pasaulyje šioje srityje dirba maždaug 250 000 žmonių, Europoje – maždaug 50 000. Vertinant netiesioginį užimtumą, ES saugumo rinkoje yra daugiau kaip 1 700 000 privačių apsaugininkų¹². Svarbu ne tik IT saugumo rinkos dydis – kai kurie skaičiavimai rodo, kad tiesioginės išlaidos dėl kibernetinių nusikaltimų visame pasaulyje yra 350 mlrd. EUR per metus, o ES – maždaug 80 mlrd. EUR.

¹¹ Europos saugumo organizacijos duomenys.

¹² Europos apsaugos tarnybų konfederacijos duomenys.

Pažangios ir saugios visuomenės teminėje srityje veikianti ŽIB galės sutelkti investicijų iš verslo sektoriaus, pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius išsipareigojimus, ir plėsti senas bei kurti naujas rinkas. ŽIB verslo sektoriui gali būti patraukli dėl rinkos galimybių, susijusių su inovaciniais IRT produktais ir paslaugomis, *inter alia*, pažangesniais nusikalstamumo prevencijos sprendimais, aukštesniais saugumo standartais, pasitelkiant elektroninį identifikavimą ir autentifikavimą, pažangesnę sienų apsaugą ir išpėjimo sistemas, leidžiančias geriau apsaugoti ypatingos svarbos infrastruktūrą. Kadangi saugumo technologijos apima įvairias sritis, šios ŽIB veikla turės poveikį ne tik IRT saugumo sektoriui, bet ir visai IRT rinkai, ir ŽIB veikla bus naudinga įrangos ir prieigos įrenginių gamintojams ir paslaugų teikėjams.

Visuomeninis saugumo aspektas galėtų būti toliau didinamas laikantis ŽIB visa apimančio požiūrio į inovacijas ir ŽIB galimybes skatinti socialines inovacijas. **Turėdama stiprią mokslinių tyrimų ir mokslo bazę, šioje srityje veikianti ŽIB galės sutelkti švietimo ir inovacijų suinteresuotuosius asmenis,** kurie kitaip nesusieitų, naujoms žinioms, koncepcijoms, verslo modeliams, visuomenei iškilusių uždavinių sprendimo ir žmonių gerovės skatinimo metodams ir strategijai plėtoti. Siekiama, kad šie nauji inovatyvūs produktai, paslaugos, procesai, modeliai ir metodai, išplėtoti ŽIB veikloje, padėtų ugdyti saugesnę Europos visuomenę, kurioje žmonės, gyvendami kasdienį gyvenimą, jaustųsi saugūs (taip pat labiau pažeidžiami žmonės). **Dėmesį reikėtų skirti asmenų privatumo apsaugai, vaikų apsaugai internete, apsaugai nuo tapatybės pažeidimų ir profiliavimo, kartu didinant palankumą naudotojui ir sklaidą.**

Saugios visuomenės teminėje srityje veikiančios ŽIB visuomeninį aspektą būtų galima dar labiau stiprinti taikant ŽIB koordinavimo centrų, per kuriuos regioniniai veikėjai glaudžiai bendradarbiauja, sujungdami kompetenciją ir įgūdžius, įgytus įvairiose specializacijos srityse, metoda.

Pagrindinis papildomos ŽIB, veikiančios pažangios ir saugios visuomenės teminėje srityje, naudos elementas bus jos indėlis **padedant įveikti dabartinę sektoriaus fragmentaciją ir susiskaldymą visoje Europoje.** Dėl integracinio pobūdžio ir tarpdalykinio požiūrio ši ŽIB sudarys galimybių užmegzti glaudesnę žinių trikampio veikėjų (verslo, mokslinių tyrimų ir universitetų), pavienių asmenų ir valdžios institucijų, veikiančių įvairiais žinių lygmenimis, bendradarbiavimą, taigi ir užtikrinti geresnį technologinių, visuomenės, politikos ir reguliavimo dalykų ir rinkos potencialo jungimą.

Pažangios ir saugios visuomenės teminėje srityje veikianti ŽIB taip pat padės patenkinti kvalifikuotos darbo jėgos poreikį. Jai tektų labai svarbus vaidmuo – performuoti švietimo žemėlapi šioje srityje. Kartu ji sudarys galimybių skatinti studijas baigusius verslius žmones, galinčius kurti naujas inovatyvias technologijas, paslaugas ir verslą. Toks sutelktas dėmesys į verslumą bus ypač svarbus šioje srityje, į kurią būtų galima įtraukti daug MVĮ.

Kalbant apie ŽIB inovacijų ir švietimo tikslus, ši ŽIB taip pat gali netiesiogiai paskatinti didesnę piliečių, privačiojo sektoriaus ir institucinių galutinių naudotojų (civilinė apsauga, policijos pajėgos, sienų apsaugos padaliniai ir pan.) informuotumą, taip pat paveikti jų požiūrį į naujus inovacinius sprendimus.

Nors pažangios ir saugios visuomenės teminėje srityje veikianti ŽIB turi potencialą **padaryti ilgalaikį ir sisteminių poveikį,** matuojamą pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų, verslų, modelių ir požiūrių, ji taip pat turi galimybių **daryti poveikį pasauliniu mastu.** Saugumo uždaviniai dėl savo pobūdžio yra pasauliniai,

todėl reikia juos spręsti bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis.

Didžiausia rizika, kylanti šioje srityje veikiančios ŽIB sėkmei, daugiausia yra susijusi su tuo, kad inovacijoms nėra būtinų bendrųjų sąlygų, pavyzdžiui, nėra aiškių reguliavimo sąlygų, standartizavimo ir viešųjų pirkimų nuostatų. Iš tikrųjų, kai kurios Europos šalys nurodo, kad dėl to, jog saugumo srityje nėra aiškos viešosios politikos ir strategijos, nelabai aišku, kaip kinta pasiūla ir paklausa. Dar viena su saugumo sektoriumi susijusi problema – jo ribų nustatymas ir atskyrimas nuo gynybos sektoriaus. Nors gynyba nebus aktuali pažangios ir saugios visuomenės srityje veikiančiai ŽIB, technologinių ir sistemos reikalavimų požiūriu riba tarp saugumo ir gynybos labai neaiški. Galiausiai, kad šios ŽIB veikla būtų tikrai sėkminga, būtina įtraukti galutinius naudotojus ir, visų pirma, valdžios institucijas. Tai nelengva užduotis, prireiks veiksmus glaudžiai derinti su kitomis susijusiomis Komisijos šios srities politikos iniciatyvomis. Manoma, kad šie su rizika susiję klausimai turėtų būti sprendžiami palaikant ryšius su kita vykdoma ES ir valstybių narių inovacijų politikos veikla (žr. kitą skyrių).

3. SAVEIKA SU KITOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

Ši ŽIB papildytų keletą ES iniciatyvų, įgyvendinamų šioje teminėje srityje.

Pažangios ir saugios visuomenės srityje veikianti ŽIB padės siekti programos „Horizontas 2020“ tikslų. Ji bus pagrįsta daugelio bendrosios programos projektų, susijusių su šia tema, rezultatais. Visų pirma ji bus pagrįsta saugumo, IRT pasitikėjimo ir saugumo, ateities interneto ir socialinių ir ekonominių, taip pat humanitarinių mokslų projektais. Bus atsižvelgiama į susijusią Jungtinio tyrimų centro veiklą.

Taip pat bus palaikomi ryšiai su atitinkamomis ES agentūromis, pavyzdžiui FRONTEX (sienų saugumo srityje), Europolu (kovos su sunkiu organizuotu nusikalstamumu ir kovos su terorizmu srityje), ENISA (tinklų ir informacijos saugumo srityje) ir CEPOL (Europos policijos koledžas).

Šioje srityje veikianti ŽIB papildytų tą veiklą, nes pagrindinį dėmesį skirtų tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant inovatyvius produktus ir paslaugas ir verslumo ugdymą.

4. IŠVADA

ŽIB, dėmesį sutelkianti į IRT vaidmenį kuriant inovacijas saugiai visuomenei ir labai daug dėmesio skirianti švietimo darbotvarkės pertvarkymui šioje srityje, būtų labai tinkama spręsti minėtas problemas. ŽIB taip pat atitinka SID ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiausią ekonominę visuomenei iškilusį uždavinį (poreikis sumažinti saugumo spragas ir užkirsti kelią saugumui kylančiai grėsmei, kartu įtraukiant visuomeninius apsektus) ir padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- Šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildo kitą ES veiklą šioje srityje;
- ŽIB gali sutelkti investicijas, sudaryti galimybes kurti įvairius naujus produktus ir paslaugas ir pasiekti, kad verslo sektorius prisiimtų ilgalaikius įsipareigojimus;

- ŽIB daro ilgalaikį ir sisteminių poveikį, matuojamą pagal tai, kiek atsiranda naujų išsilavinusių ir verslių žmonių, naujų technologijų ir naujų verslų ir paslaugų; ŽIB skatins naujų technologijų plėtrą ir socialines inovacijas;
- ŽIB bus pagrįsta stipria mokslinių tyrimų ir mokslo baze, galės sutelkti švietimo ir inovacijų suinteresuotuosius subjektus, kurie kitaip nesusieitų, naujoms žinioms, koncepcijoms, verslo modeliams, visuomenei iškilusių uždavinių sprendimo metodams ir strategijai plėtoti;
- ŽIB padeda įveikti dabartinę sektoriaus fragmentaciją visoje Europoje.
- ŽIB laikosi sisteminio požiūrio, taigi jai reikalinga tarpdalykinė veikla, apimanti įvairias žinių sritis, pavyzdžiui, IRT, socialinius ir ekonomikos mokslus, humanitarinius mokslus, civilinę apsaugą, sveikatos priežiūrą, transportą, energetiką ir pan.

6 priedas. Miestų judumas

1. UŽDAVINYS

Pažangus, ekologiškas ir integruotas transportas yra vienas didžiausių visuomenei iškilusių uždavinių, spręstinių įgyvendinant programą „Horizontas 2020“. 2011 m. baltojoje knygoje dėl transporto politikos toliau pabrėžiama, kad svarbu ateinančius dešimtmečius šioje srityje imtis veiksmų. Miestų judumas – ypač sudėtinga užduotis, Apimanti kelias temas, pavyzdžiui, transporto (įskaitant naują judumo koncepciją, transporto organizavimą, logistiką, transporto sistemų saugą ir saugumą), aplinkosaugos (sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, oro taršą ir triukšmą) ir miesto planavimo (nauja darbo ir gyvenamosios vietos priartinimo koncepcija), ir daro poveikį ekonominiu ir socialiniu lygmenimis (naujo verslo kūrimas, užimtumas, socialinė įtrauktis, būsto ir vietos strategija). Bendras tikslas – pagerinti Europos piliečių, vis dažniau gyvenančių didelėse miestų konglomeracijose, kuriose generuojama didelė dalis Europos ekonominės veiklos, gyvenimo kokybę¹³.

Tvarus miesto judumas gali būti pasiektas tik tuo atveju, jei bus sukurta padėtį keičiančių inovacijų, leidžiančių rasti ekologiškesnių, įtraukesnių, saugesnių ir pažangesnių sprendimų. To nepasiekus, išlaidos visuomenei, ekologijai ir ekonomikai ilgainiui padidėtų. Tačiau su naujomis novatoriškomis judumo koncepcijomis turi sutikti piliečiai, ypač kai kalbama apie individualių transporto priemonių pakeitimą viešojo ir kolektyvinio transporto priemonėmis. Pakeisti elgseną nekenkiant gyvenimo kokybei ir nedidinant su gyvenimu mieste susijusių išlaidų bus vienas iš didžiausių šios srities uždavinių.

2. AKTUALUMAS IR POVEIKIS

Pagrindinis miestų judumo srityje veikiančios ŽIB uždavinys – užtikrinti ekologiškesnę, įtraukesnę, saugesnę ir pažangesnę miestų judumo sistemą.

Kaip jau minėta, **visuomenės ir viešosios politikos požiūri šį tema labai aktuali**. Ji taip pat labai aktuali socialiniu ir ekonominiu požiūriu, nes apima BVP ir užimtumo požiūriu svarbius ekonomikos sektorius, pavyzdžiui, automobilių pramonės ar statybų. Be to, miestų judumas yra siejamas su aplinkos apsaugos strategija ir įtrauktas į socialinės įtraukties, vietos, būsto ir miestų projektavimo politiką.

Miestų judumo srityje veikianti ŽIB **atitinka programoje „Horizontas 2020“ nustatytus prioritetus ir strategijoje „Europa 2020“ nustatytus tikslus** siekti pažangesnių, tvaresnių, mažai anglies dioksido išmetančių ir įtraukių miestų plėtros. Šioje teminėje srityje veikianti ŽIB galėtų padėti siekti kiekvieno strategijos „Europa 2020“ tikslo, pavyzdžiui, skatinti ekologijos požiūriu veiksmingus sprendimus, pažangias eismo valdymo IRT sistemas ir teikti veiksmingesnes ir įperkamesnes transporto paslaugas.

Iš tikrųjų, kadangi miestų judumas dėl savo pobūdžio yra sisteminis, **šioje srityje veikianti ŽIB galėtų suteikti daug galimybių kurti ir diegti inovacijas visoje inovacijų grandinėje**, pavyzdžiui, plėtoti daugiamodalinio transporto sistemas, taip pat pažangesnius ir tvaresnius transporto sprendimus.

¹³

Daugiau kaip 70 proc. europiečių gyvena miestų teritorijose, sudarančiose daugiau kaip 25 proc. ES teritorijos. Maždaug 85 proc. ES BVP sukuriamas miestų teritorijose. Manoma, kad iki 2050 m. urbanizacija Europoje padidės maždaug 83 proc.

Miestų judumo srityje veikianti ŽIB remiasi tvirta technologine ir pramonine baze ir turi potencialą kurti naujus produktus ir paslaugas¹⁴, visų pirma tvaraus planavimo ir ekologiškos pramonės srityse.

Be to, kuriant inovatyvius miestų judumo modelius būtų labai naudingas didelis politinis dėmesys ir palaikymas, teikiamas šiam teminiam prioritetui. Be to, šie naujoviški miesto modeliai, perkelti į masiškai augančias miestų konglomeracijas kitose pasaulio vietose, ypač Afrikoje, Azijoje ir Lotynų Amerikoje, gali turėti pasaulinį poveikį.

Šioje srityje veikianti ŽIB miestų judumą ir miesto transportą perkels į platesnį tvaraus miestų planavimo ir erdvinės plėtros vietos ir regionų lygmeniu kontekstą. **Taigi ŽIB pranašumas – ji veiks daugiadalykėje ir tarpsektorinėje srityje ir padės įveikti dabar esamą organizacinę sektoriaus fragmentaciją.** ŽIB sudarys galimybių užmegzti glaudesnius valdžios institucijų (daugiausia vietos ir regionų lygmeniu), vietos asociacijų ir privačiojo sektoriaus (pavyzdžiui, projektų vykdytojų ir infrastruktūros srities veikėjų), mokslinių tyrimų institutų ir universitetų (integruojančių žinių trikampį) ryšius. Tai, kad pasaulinio lygio partneriai bus sutelkti naujais būdais, leis miestų judumo srityje veikiančiai ŽIB optimizuoti turimus išteklius ir išnaudoti verslo galimybes, kurių atsiras įdiegus šias naujas vertės grandines.

Miestų judumo srityje veikianti ŽIB dėmesį sutelks į tą inovacijų trikampio veiklą, kuriai gali būti naudinga papildoma ES parama, konkrečiai per EIT. **Iš tikrųjų, didžiausia papildoma ŽIB nauda šioje srityje bus jos vaidmuo integruojant visas tris žinių trikampio kraštines ir sistemiškai pakeičiant inovacijų partnerių bendradarbiavimo būdus.** Be to, sprendžiant minėtus uždavinius bus labai svarbu ŽIB dėmesys inovacijas kuriantiems žmonėms, taigi ŽIB veiklai bus labai svarbūs studentai, mokslininkai ir verslininkai. Todėl bus labai pabrėžiamas švietimas ir mokymas, verslumas ir rezultatų diegimas, pavyzdžiui, bus plėtojami vietos administracijos miesto transporto profesionalų įgūdžiai ir žinios (mokymasis visą gyvenimą / darbuotojų mainų programos / profesinis rengimas), siūlomos konkrečios aukštojo mokslo programos, susijusios su miestų judumu (vasaros mokyklos / mainų programos), inovatyvios transporto koncepcijos sėkmingai perkeliama į rinką (parama pradedančioms verslų įmonėms ir universitetų ir mokslinių tyrimų institucijų įsteigtoms įmonėms ir pan.). **Be to, koordinavimo centrų koncepcija galėtų būti stiprinama pačioje ŽIB, dėmesį sutelkiant į šią temą, nes natūralu, kad ši teminė sritis susijusi su stipriu vietos ir regionų aspektu.**

3. SAŲVEIKA SU KITOMIS INICIATYVOMIS IR JŲ PAPILDYMAS

Su judumu susijusiems klausimams daug dėmesio skiriama daugelyje ES iniciatyvų. ES šiai skirčiai skiria labai didelį dėmesį.

Jau yra užmegzti ir bus stiprinami ryšiai su kitomis ES iniciatyvomis. Miestų judumo srityje veikianti ŽIB atsižvelgs į veiksmus, kurių imamasi įgyvendinant Judumo mieste veiksmų planą ir Išmaniosiomis technologijomis paremtos transporto sistemos veiksmų planą.

Visu pirma bus bendradarbiaujama palaikant planuojamas Europos pažangių miestų ir bendruomenių iniciatyvas, įtraukiant efektyvų energijos naudojimą, IRT ir miesto transportą. ŽIB visų pirma papildys pagrindinių veikėjų švietimą, taip pat sukurs struktūrizuotą

¹⁴ Keletas naujų potencialių rinkų pavyzdžių: naujos paslaugos keliautojams, eismo judėjimo ir grūsčių keliuose valdymas ir priežiūra, naujos automobilių programos, įtraukiosios komunikacijos paslaugos, leidžiančios palaikyti ryšius ir išvengti keliavimo (JRC 65426 EN).

specialistų tinklą, galintį nustatyti pagrindines sąlygas ir geriausią praktiką, susijusią su politiniais, reguliavimo ar standartizavimo klausimais, darančiais poveikį šiame sektoriuje.

Taip pat veiksmus reikia derinti su bendra programavimo iniciatyva „Miestų Europa“, kurią įgyvendinant bus sutelktos mokslinių tyrimų pastangos ir siekiama miestus transformuoti į inovacijų ir technologijų centrus, įgyvendinti ekologiškas ir pažangias miesto ir tarpmiestinio transporto logistikos sistemas, sumažinti ekologinį pėdsaką ir padidinti klimato neutralumą. Šioje srityje veikianti ŽIB spartins ir skatins labai gerų viešųjų mokslinių tyrimų, sutelktai vykdomų įgyvendinant šias bendras programavimo iniciatyvas, panaudojimą ir taip mažins inovacijų žemėlapių fragmentiškumą.

Miestų judumo srityje ŽIB bendradarbiaus su iniciatyva CIVITAS, kurią įgyvendinant remiami parodomieji ir mokslinių tyrimų projektai, kuriais siekiama įgyvendinti inovacines priemones, susijusias su ekologišku miesto transportu, ir Europos pažangių miestų ir bendruomenių pramonine iniciatyva, kuria siekiama tausesnės ir veiksmingesnės energijos gamybos ir naudojimo.

Šioje srityje veikianti ŽIB taip pat galėtų užmegzti ryšius su Europos transporto ir energetikos technologijų platformomis, viešąja ir privačiąja Europos ekologiškų automobilių partnerystę ir daugeliu šioje srityje įgyvendinamų bendrosios programos projektų. ŽIB atsižvelgs į mokslinių tyrimų prioritetus ir veiksmų planus, apibrėžtus įgyvendinant ETP, taip pat į tiriamąjį darbą, ligi šiol nuveiktą šioje srityje įgyvendinant bendrą viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir bendrųjų programų projektus, siekiant sustiprinti ir paspartinti šių mokslinių tyrimų rezultatų diegimą ir naudojimą.

Taip pat bus siekiama papildyti Europos mobilumo ir judumo pramonės aljansą. Europos mobilumo ir judumo pramonės aljanso, bendrai finansuojamo pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą, tikslas – sutelkti regionų ir valstybių politikus, palaikančius mobilumo ir judumo pramonės inovacinių paslaugų sprendimus, kuriais siekiama sutelkti didesnę ir geresnę paramą naujoviškas paslaugas teikiančias šios pramonės srities MVĮ.

Ši ŽIB savo veiklą taip pat derins su programa „Pažangios energetikos Europa“, ekologinių inovacijų pateikimo rinkai iniciatyvomis, IRT pagrįstų paslaugų ir bandomaisiais projektais pažangaus miestų judumo srityje, įgyvendinamais pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą.

Šioje srityje veikianti ŽIB papildytų tą veiklą, nes pagrindinį dėmesį skirtų tarpdalykinei veiklai žinių trikampyje, itin pabrėžiant inovatyvius produktus ir paslaugas ir verslumo ugdymą.

Miestų judumo srityje veikianti **ŽIB taip pat papildytų tam tikrą konkrečią veiklą, kurią jau vykdo dvi anksčiau įsteigtos ŽIB.** Būtent ŽIB „Climate KIC“ veiklą, susijusią su perėjimu prie mažai anglies dioksido į aplinką išmetančių ir klimato kaitai atsparių miestų, ir ŽIB „EIT ICT Labs“ veiklą, susijusią su pažangiomis transporto sistemomis ir skaitmeniniais ateities miestais. Miestų judumo srityje veikianti ŽIB remsis minėtų ŽIB jau atliktu darbu ir perkels jį į platesnį ekologiškesnės, traukesnės, saugesnės ir pažangesnės miestų judumo sistemos kontekstą.

4. IŠVADA

Miestų judumo srityje veikianti ŽIB labai tinkama nurodytiems uždaviniams spręsti. ŽIB taip pat atitinka ŽIB temų atrankai nustatytus kriterijus:

- ŽIB sprendžia didžiulį ekonominį visuomenei iškilusį uždavinį (pasiekti, kad Europos transporto sistema tausiau naudotų išteklius, nekenktų aplinkai, būtų saugi ir patogi, ir kad tai būtų naudinga piliečiams, ekonomikai ir visuomenei), taip pat padeda įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkę ir jos tikslus, susijusius su klimatu ir energetika, užimtumu, inovacijomis ir švietimu;
- Šios ŽIB pastangos atitinka programoje „Horizontas 2020“ apibrėžtus prioritetus ir papildo kitą ES veiklą transporto, aplinkosaugos ir energetikos srityje.
- stiprindama verslumu pagrįstą mąstymą ši ŽIB atsirandančias technologijas integruoja į naujas vertės grandines ir remia akademinį mokslinių tyrimų pritaikymą produktams ir paslaugoms;
- ŽIB padės išspręsti Europos paradoksą, nes kapitalizuos ES stiprią mokslinių tyrimų bazę ir ras naujoviškų metodų ekologiškesnei, įtraukesnei, saugesnei ir tvaresnei miesto judumo sistemai užtikrinti;
- ŽIB visoje grandinėje sieks kritinės masės, susijusios su puikiais moksliniais tyrimais, inovacijomis, švietimu ir suinteresuotųjų subjektų mokymu, ir priešingu atveju šie subjektai nesusitelktų;
- ši ŽIB laikosi tarpsektorinio požiūrio, todėl sujungia įvairaus lygio atsakomybę – nuo privačių įmonių iki viešojo administravimo, visų pirma vietos lygmeniu, iki pavienių piliečių;
- dėl to reikia sukurti tarpdalykinį metodą, apimančią įvairias žinių sritis, ir plėtoti naujovišką švietimą, peržengiantį dalykų ribas.